

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Narva kolledž
Õppekava Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas

Anna-Liisa Kasak, Triin Mesilane

**MULTIPROFESSIONAALNE MEESKONNATÖÖ JA LASTE ARENGU TOETAMINE
SOTSIAALSELT JÄTKUSUUTLIKUS ALUSHARIDUSES**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Katrin Saluvec, MA, nooremlektor

Narva 2026

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Meie, Anna-Liisa Kasak ja Triin Mesilane

1. Anname Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) meie loodud teose “Multiprofessionaalne meeskonnatöö ja laste arengu toetamine sotsiaalselt jätkusuutlikus alushariduses”, mille juhendaja on Katrin Saluvee, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisad digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Anname Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Oleme teadlikud, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autoritele.

4. Kinnitame, et lihtlitsentsi andmisega ei riku me teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Anna-Liisa Kasak ja Triin Mesilane
06.04.2026

SUMMARY

"Multiprofessional Teamwork and Supporting Children's Development in Socially Sustainable Early Childhood Education" investigates how early childhood professionals perceive collaborative work within multiprofessional teams and how such collaboration contributes to children's holistic development and well-being.

The theoretical framework draws on concepts of interdisciplinary, transdisciplinary, and multiprofessional collaboration (Einarsdóttir & Jónsdóttir, 2022; Anderson, 2013; Bjørnsrud & Nilsen, 2020), emphasizing shared goals, clear role definitions, and systematic communication. The study also builds on research highlighting the importance of inclusive teamwork and management support in early childhood education (Tammemäe, Lilleoja & Nelis, 2023; Adams et al., 2021; Peterson et al., 2014).

A qualitative approach was applied, using semi-structured interviews with 65 early childhood professionals from 13 kindergartens across Estonia. Data were analyzed through inductive qualitative content analysis (Laherand, 2008; Creswell, 2009). Limitations include reliance on self-reported data and a sample that may limit generalizability.

The findings show that multiprofessional teamwork is understood as child-centered collaborative practice, where each professional contributes through their expertise toward shared goals centered on children's development and security. Effective collaboration depends on clear role definitions, regular discussions, and management support, while key challenges include time constraints, workload, and limited access to support specialists.

The study concludes that while multiprofessional teamwork is implemented in Estonian kindergartens, its quality varies. Successful collaboration relies on organizational conditions, mutual trust, and communication, fostering both children's development and teachers' professional confidence. Recommendations include scheduling regular collaborative time, clarifying roles, involving all team members in decision-making, improving access to specialists, and engaging parents in teamwork.

Keywords: multidisciplinary teamwork, early childhood education, child development, professional collaboration, holistic development, inclusion, pedagogical practice.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. KOOSTÖÖPÕHINE LÄHENEMINE LAPSE HEAOLU TOETAMISEL ALUSHARIDUSES	8
1.1 Koostöövormide mõisteline käsitus alushariduses	8
1.2 Kaasav meeskonnatöö lasteaias	10
1.3 Multiprofessionaalne meeskonnatöö	13
1.4 Alushariduses töötavate spetsialistide rollid ja koostöö.....	14
1.5 Varasemate uuringute tulemused	16
1.6 Koostöö mõju lapse heaolule ja sotsiaal-emotsionaalsele arengule	17
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA	20
2.1 Uurimistöö eesmärk ja peamised uurimisküsimused.....	20
2.2 Uurimismeetodi valik ja kirjeldus.....	20
2.3 Valimi moodustamine ja kirjeldus.....	21
2.4 Uurimisprotseduur	22
2.5 Andmeanalüüs.....	23
3. UURIMISTULEMUSTE ANALÜÜS	25
3.1 Multiprofessionaalse meeskonnatöö mõistmine alushariduses	25
3.2 Koostöökogemused ja spetsialistide arvamused igapäevatööst.....	27
3.3 Meeskonnatöö mõju lapse arengule ja heaolule	28
3.4 Ressursid ja koostöö arendamise võimalused	30
3.5 Arutelu.....	31
KOKKUVÕTE	36
KASUTATUD KIRJANDUS.....	38
LISAD.....	42
Lisa 1. Intervjuu kava	43
Lisa 2. Intervjuu tutvustus ja pöördumine	45

SISSEJUHATUS

Bakalaureusetöö käsitleb multiprofessionaalset meeskonnatööd lasteaias ning selle rolli laste arengu toetamisel sotsiaalselt jätkusuutlikus hariduskeskkonnas. Töö on osa Erasmus+ rahvusvahelisest projektist SoSECE („Sotsiaalselt jätkusuutliku koolieelse hariduse tulevik“), mille juhtpartneriks on Laurea University of Applied Sciences Soomes. Projekti eesmärk on kaardistada sotsiaalpedagoogiliste teenuste vajadust ja olemasolu neljas riigis – Eestis, Soomes, Lätis ja Leedus – ning töötada välja meeskonnatöö mudel, mis toetab laste arengut kiiresti muutuvus ühiskonnas. Viimaste aastate muutused haridussüsteemis on suurendanud vajadust tõhusa meeskonnatöö järele, et toetada laste arengut üha mitmekesisemas koolieelses keskkonnas (Haridus- ja Teadusministeerium, 2023; Tammemäe jt, 2023).

Tänapäevane alusharidus seisab silmitsi mitmekesiste ootustega, mis tulenevad laste individuaalsetest vajadustest, perede mitmekesisusest ja kultuurilisest taustast. Seetõttu on multiprofessionaalne meeskonnatöö kujunenud oluliseks võtmekomponendiks, mis võimaldab arvestada iga lapse arengupotentsiaaliga ning kujundada paindliku ja toetava õpikeskkonna (Einarsdóttir & Jónsdóttir, 2022; Tammemäe jt, 2023). Lapsekeskne lähenemine eeldab tihedat koostööd õpetajate, tugispetsialistide ja juhtkonna vahel, et tagada kõigi laste arenguvajaduste märkamine ja toetus (Kivi & Sarapuu, 2005; Käst, 2019).

Kuigi multiprofessionaalse meeskonnatöö vajalikkust alushariduses on rõhutatud nii teaduskirjanduses (Einarsdóttir & Jónsdóttir, 2022; Çelik & Tomris, 2024; Anderson, 2013) kui ka riiklikes strateegiates ja juhendmaterjalides (Alusharidusseadus, 2025; Peterson, 2009), viitavad varasemad uuringud ja praktikud sellele, et koostöö toimimine ei ole alati sujuv (Kivi & Sarapuu, 2005; Käst, 2019; Tammemäe jt, 2023). Takistustena on esile toodud piiratud ressursid, erinev arusaam rollidest ja vastutusaladest ning tugistruktuuride ebaühtlane olemasolu. Eestis on seni vähe uuritud, kuidas alushariduses töötavad spetsialistid ise meeskonnatööd mõistavad ja kogevad, millised on selle tugevused ja kitsaskohad ning millist tuge vajaksid nad tõhusamaks koostööks (Aaso, 2023; Umbsar, 2024). Sellest tulenevalt puudub terviklik teadmine, kuidas arendada praktikaid, mis toetaksid laste arengut sotsiaalselt jätkusuutlikus hariduskeskkonnas (Mägi, 2021; Ülavere, 2017).

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk on uurida multiprofessionaalse meeskonnatöö mõju alushariduses laste arengule ja heaolule ning spetsialistide võimalusi laste individuaalsete vajadustega arvestamisel. Eesmärgi saavutamiseks vastatakse töö käigus järgmistele uurimisküsimustele:

1. Kuidas alushariduses töötavad spetsialistid mõistavad multiprofessionaalset meeskonnatööd?
2. Milline on nende koostöö kogemus ja kuidas see mõjutab igapäevast tööd lasteaias?
3. Kuidas multiprofessionaalne koostöö toetab laste arengut ja heaolu?
4. Milliseid ressursse ja tuge vajatakse koostöö tõhustamiseks?

Uurimistöö teoreetilises osas käsitletakse multiprofessionaalse koostöö tähendust ja rolli koolieelses hariduses, spetsialistide koostöö kogemusi ja eeltingimusi, mis loovad aluse tõhusale meeskonnatööle. Töö empiiriline osa keskendub Eesti alushariduse spetsialistide kogemustele ning nende arusaamadele meeskonnatööst mitmekesisis ja kaasavas õpikeskkonnas.

Töö teoreetiline osa toetub eelkõige autorite Einarsdóttiri ja Jónsdóttiri (2022), Çeliki ja Tomrise (2024) ning Andersoni (2013) käsitlustele, kes on uurinud multiprofessionaalse koostöö tähendust ja võimalusi alushariduses. Samuti kasutatakse Eesti kontekstis olulisi uurimisi ja varasemaid teadustöid (nt Käst, 2019; Tammemäe jt, 2023; Aaso, 2023), mis käsitlevad meeskonnatöö korraldust ja tugistruktuuride rolli alushariduses. Lisaks on teoreetilise raamistiku kujundamisel tuginetud seadusandlikele ja strateegilistele dokumentidele, nagu Alusharidusseadus (2025) ja riiklikud juhendmaterjalid (Peterson, 2009), mis määratlevad koostöö põhimõtted koolieelses hariduses. Need allikad moodustavad teoreetilise aluse, millele tugineb töö analüüs ja tulemuste tõlgendamine.

Bakalaureusetöö koostamisel kasutati tehisintellektil põhinevat keelemudelit ChatGPT abivahendina teksti sõnastamisel ja ingliskeelse materjali tõlkimisel eesti keelde. Tehisintellekti kasutamine piirdus keelelise ja vormilise toetusega ega mõjutanud uurimistöö sisu, andmete analüüsi ega järelduste kujunemist. Töö autorid vastutavad täielikult esitatud sisu ja järelduste eest.

Käesolevas bakalaureusetöös rakendati kvalitatiivset lähenemisviisi, mille käigus viidi läbi poolstruktureeritud intervjuud, et koguda põhjalikke andmeid spetsialistide kogemuste ja arusaamade kohta multiprofessionaalsest koostööst alushariduses. Intervjuud viidi läbi

individuaalselt, võimaldades süvitsi mõista osalejate vaatenurki ning tuvastada ühiseid mustreid ja erinevusi. Andmete analüüsiks kasutati temaatilist analüüsi, mille käigus eristati peamised teemad ja alateemad vastavalt uurimisküsimustele. Valimisse kuulus 65 erialaspetsialisti 13 Eesti lasteaiast: juhid, õpetajad, assistendid ja abiõpetajad kümnest erinevast maakonnast. Eesmärgipärane valim tagas, et uuringus oleksid esindatud erinevate piirkondade ja töökorralduse eripärad ning mitmekesised koostöö kogemused koolieelses hariduses.

Töö praktiline väärtus seisneb selles, et selle tulemused pakuvad sisendit koolieelse hariduse arendamiseks süsteemsel tasandil ning toetavad õpetajaid ja spetsialiste tõhusamate koostööpraktikate kujundamisel. Lisaks annavad uuringu tulemused alushariduse praktikutele ja tugispetsialistidele töös rakendatavat teavet, mille abil mõista paremini meeskonnatöö toimimist ning leida lahendusi selle tõhustamiseks igapäevases tööpraktikas. Seeläbi loob uurimistöö aluse aruteluks, kuidas tugevdada koostöökultuuri Eesti alushariduses ja toetada sotsiaalselt jätkusuutlike praktikate kujunemist (Haridus- ja Teadusministeerium, 2023; Tammemäe jt, 2023).

1. KOOSTÖÖPÕHINE LÄHENEMINE LAPSE HEAOLU TOETAMISEL ALUSHARIDUSES

1.1 Koostöövormide mõisteline käsitus alushariduses

Alushariduse kontekstis kasutatakse koostöö kirjeldamiseks mitmeid mõisteid, sealhulgas valdkondadevaheline koostöö, erialadevaheline koostöö, erialadeülene koostöö ning multiprofessionaalne meeskonnatöö. Kuigi need mõisted on omavahel seotud, erinevad need koostöö sügavuse, rollijaotuse ja eesmärkide poolest. Mõistete täpsustamine on oluline, et luua selge teoreetiline raamistik, milles uurimistöö asetub.

Rahvusvahelised ülevaateuuringud kinnitavad, et koostöö terminoloogia varases hariduses on mitmetähenduslik ning autorid kasutavad mõisteid vastavalt koostöö ulatusele ja eesmärgile. Sun jt (2026) rõhutavad, et koostöövorme eristavad eelkõige ühised eesmärgid, professionaalne vastutus, rollide paindlikkus ning spetsialistide aktiivne osalemine ühiste strateegiate kujundamisel. Autorite hinnangul loovad selgelt mõtestatud koostöövormid aluse tõhusale lapse arengut ja heaolu toetavale praktikale varases hariduses. Seega on mõisteline selgus eelduseks koostööpõhise lähenemise teadlikule rakendamisele alushariduses.

Erialadevaheline koostöö (*interdisciplinary collaboration*) viitab koostöövormile, kus eri valdkondade spetsialistid töötavad ühiste eesmärkide nimel ning ühendavad oma teadmised ja kogemused, et toetada lapse terviklikku arengut (Einarsdóttir & Jónsdóttir, 2022). Selline koostöö eeldab regulaarset suhtlust, avatud mõttevahetust ning valmisolekut kohandada oma tööviise vastavalt meeskonna liikmete teadmistele ja lapse individuaalsetele vajadustele (Peterson, 2009; Mägi, 2021). Erialadevaheline koostöö võimaldab siduda erinevaid professionaalseid vaatenurki ning toetab lapse arenguvajaduste mitmekülgset käsitlemist.

Erialadeülene koostöö (*transdisciplinary collaboration*) viib koostöö uuele tasandile, rõhutades spetsialistide rollide ja vastutusvaldkondade põimumist. Andersoni (2013) käsitluse kohaselt ei piirdu selline koostöö üksnes teadmiste jagamisega, vaid hõlmab ka vastastikust õppimist ja ühise arusaama kujunemist lapse arengu toetamisest. Erialadeülene koostöö on eriti oluline kaasava hariduse kontekstis, kus lapse arengut mõjutavad mitmed omavahel seotud tegurid nagu kodu,

lasteaed ja kogukond, mille süsteemne sidustamine on vältimatu (Çelik, & Tomris, 2024). Selline koostöövorm võimaldab käsitleda last ühtse tervikuna ning toetab kaasavate praktikate rakendamist.

Multiprofessionaalne koostöö (*multiprofessional collaboration*) kirjeldab olukorda, kus erinevate erialade spetsialistid tegutsevad ühise eesmärgi nimel, jagades informatsiooni ja koordineerides oma tegevusi, säilitades samas professionaalse autonoomia (Aaso, 2023). Seda käsitletakse sageli koostöö esmaste tasandite hulgas, mis võib edasise arengu käigus kujuneda sügavamaks erialadevaheliseks või erialadeüleseks koostööks. Multiprofessionaalne koostöö loob aluse regulaarseks infovahetuseks ning võimaldab spetsialistidel toetada lapse arengut oma pädevusvaldkonna piires.

Oluline on eristada ka mõisteid koostöö ja meeskonnatöö. Tammemäe jt (2023) rõhutavad, et koostöö tähendab üldisemalt ühise eesmärgi nimel tegutsemist, samas kui meeskonnatöö viitab püsivamale ja struktureeritumale töövormile, kus rollid ja vastutus on selgelt määratletud. Alushariduses eeldab meeskonnatöö, et lapse arengut toetavad spetsialistid – õpetajad, tugispetsialistid, juhtkond ja lapsevanemad – tegutsevad ühtse väärtusruumi ja eesmärgi nimel, mis loob aluse lapse heaolu ja õppimise toetamiseks sotsiaalselt jätkusuutlikus keskkonnas (Ülavere, 2017).

Vanemate kaasamine ning kodu ja lasteaia vaheline koostöö on lapse heaolu toetamisel keskse tähtsusega. Kiin (2017) toob välja, et vanemate ajapuudus ja nutiseadmete kasutamine mõjutavad laste kõne arengut, mistõttu on õpetajate, tugispetsialistide ja lapsevanemate vaheline koostöö oluline lapse arenguvajaduste varajaseks märkamiseks ja toetamiseks. Lapsest lähtuva kasvatus kontekstis rõhutavad Kinos ja Pukk (2010), et järjepidev koostöö kodu ja lasteaia vahel aitab tagada lapsele turvalise ja toetava arengukeskkonna. Samuti näitab Laeversi (2005) käsitlus, et kvaliteetse varase hariduse keskmes on lapse heaolu ja kaasatus ning neid mõjutab otseselt spetsialistide koostöövalmidus. Kikas jt (2011) lisavad, et õpetajate ja lapsevanemate vaheline usaldus loob aluse tõhusale koostööle ning toetab lapse arengut. Kaasaegsed uuringud kinnitavad, et õpetajate valmisolek kaasavat haridust rakendada, sõltub suuresti nende koostööoskustest ja juhtkonna toetusest, rõhutades koostöö rolli professionaalse kompetentsuse ja lapse heaolu tagamisel (Adams jt, 2021).

Kokkuvõtvalt näitab see peatükk, et alushariduses kasutatavad koostöömõisted erinevad oma rõhuasetuste ja rakendusviiside poolest, kuid kõik neist toetavad lapse arengut ja heaolu läbi spetsialistide ühiste eesmärkide ja vastutuse. Selle uurimistöö kontekstis osutus kõige sobivamaks mõiste multiprofessionaalne meeskonnatöö. See võimaldab käsitleda alushariduse spetsialiste ühise eesmärgi nimel tegutseva meeskonnana, säilitades samas iga osapoole professionaalse pädevuse ja vastutusvaldkonna. Seetõttu kasutatakse edaspidi töös just multiprofessionaalse meeskonnatöö mõistet.

1.2 Kaasav meeskonnatöö lasteaias

Alusharidus mängib olulist rolli lapse edasises haridusteenekonnas, olles osa laiemast sotsiaalsest süsteemist, mis toetab iga lapse terviklikku arengut ja heaolu (Haridus- ja Teadusministeerium, 2023). Terviklik kasvatus- ja õpetustegevus, mis luuakse enne koolikohustuse algust, soodustab lapse sotsiaalset, emotsionaalset ja tunnetuslikku arengut. Kvaliteetne alusharidus lähtub lapse individuaalsusest, edendades tema oskusi ja võimeid läbi loomuliku tegevuse, sealhulgas mängu (Kivi & Sarapuu, 2005). Riigi toetus väikekoolidele ja tugispetsialistide palkamise võimaldamine suurendavad spetsialistide motivatsiooni ja loovad tingimused tõhusaks koostööks (Raag, 2025).

Ehkki koostöö filosoofilisi ja teoreetilisi aluseid on alushariduses laialdaselt käsitletud, rõhutavad uuemad uuringud vajadust praktikapõhiste koostööstrateegiate järele. Kim jt (2024) toovad oma uuringus esile, et struktureeritud koostöö õpetajate, tugispetsialistide ja juhendajate vahel suurendab õpetajate valmisolekut rakendada tõenduspõhiseid praktikaid ning toetab laste arengut süsteemsemalt. Autorite hinnangul aitab koostöös kujunenud ühine arusaam ning regulaarne professionaalne refleksioon siduda teoreetilised teadmised igapäevase õpetamispraktikaga, tugevdades nii õpetajate professionaalset arengut kui ka laste õppimis- ja arenguväljundeid.

Tänapäeva alushariduses on kesksel kohal lapsekeskne lähenemine, mis paneb rõhku lapse heaolule, tema kuulamisele ja individuaalsusele (Kivi & Sarapuu, 2005). Kästi (2019) sõnul on oluline, et lapsel oleks võimalus aktiivselt osaleda teda puudutavates tegevustes ja otsustes, et soodustada tema iseseisvust. Samuti on oluline, et õpetajad ja spetsialistid toetaksid lapse arengut, tehes koostööd süsteemselt ja eesmärgipäraselt. Multiprofessionaalne meeskonnatöö on alushariduses hädavajalik, sest see võimaldab arvestada iga lapse individuaalsete vajadustega ja luua lapse arengut toetava keskkonna (Peterson, 2009; Mägi, 2021). Koostöö lasteaias ja

tugikeskuse vahel on praktiline näide sellest, kuidas multiprofessionaalne suhtlus aitab kohandada hariduslikku keskkonda vastavalt iga lapse vajadustele (Liesment, 2023).

Viimaste uuringute kohaselt (Kim jt, 2024; Fukkink & van Verseveld, 2020) on tugikeskustel oluline roll õpetajate ja lasteaia juhtkonna professionaalse toe pakkumisel, eriti kaasava hariduse kontekstis. Tugikeskuste ja lasteaia koostöö peamine eesmärk on luua lapse arengule soodne õpikeskkond ning kohandada haridussüsteemi vastavalt iga lapse individuaalsetele vajadustele. Liesmenti (2023) uuring näitas, et tõhus koostöö tugikeskuse ja lasteaia vahel hõlmab informatsiooni ja kogemuste jagamist, erinevate meetmete katsetamist ning arusaama kujundamist, et iga laps vajab individuaalset lähenemist.

Selline koostöö toetab nii lapse arengut kui ka õpetajate professionaalset arengut ja usaldusväärsete koostöösuhete kujunemist. Koostöö tulemusrikkus sõltub regulaarsest suhtlusest, juhtkonna toetusest ning spetsialistide valmisolekust katsetada uusi meetodeid ja kohandada tegevusi vastavalt laste erivajadustele, mis rõhutab vajadust süsteemse ja struktureeritud koostöö järele alushariduses. Tõhus meeskonnatöö võib hõlmata ühiseid arenguplaane, regulaarselt toimuvaid nõupidamisi ja integratsioonimeetmeid, kus õpetajad, tugispetsialistid ja vanemad jagavad tähelepanekuid ja soovitusi lapse individuaalse arengu toetamiseks. Selline lähenemine suurendab kaasamise järjepidevust ning toetab laste heaolu, sidudes teoreetilised teadmised praktiliste tegevustega (Peterson jt, 2014; Fukkink & van Verseveld, 2020; Tammemäe jt, 2023).

Rahvusvaheline kirjandus rõhutab samuti multiprofessionaalse koostöö olulisust alushariduses. Näiteks toob Anderson (2013) oma uuringus esile, et tulevaste alushariduse õpetajate koolitamisel on oluline keskenduda nii multiprofessionaalse hariduse kui ka koostööoskuste arendamisele. Ta rõhutab, et õpetajakoolitusprogrammid peaksid pakkuma praktilisi koostöökogemusi, et valmistada tulevasi õpetajaid ette töötama erineva taustaga spetsialistidega, kes kõik panustavad lapse arengusse. Samuti rõhutavad Einarsdóttir ja Jónsdóttir (2022), et tõhus koostöö alushariduse spetsialistide vahel on ülioluline, et tagada laste vajadustele vastav ja arengut toetav keskkond. Nende uuring toob välja, kuidas professionaalne koostöö aitab kaasa nii õpetajate professionaalsele arengule kui ka laste paremale heaolule haridusasutuses. Sarnasele järeldusele jõudsid ka Çelik ja Tomris (2024), kelle uurimistöös käsitleb eelkoolipedagoogide koostöö kogemusi lapsevanemate ja teiste spetsialistidega kaasava hariduse kontekstis. Nad rõhutavad, et tõhus kodu ja kooli vaheline koostöö ning spetsialistide omavaheline suhtlus on kui „ühtne lülidest

ahel“, mis toetab lapse arengut ning võimaldab paremini kohandada hariduslikku keskkonda vastavalt lapse individuaalsetele vajadustele.

Tõhus meeskonnatöö alushariduses võimaldab varakult tuvastada lapse arenguvajadusi ja rakendada sobivaid sekkumismeetmeid. Tammemäe jt (2023) uuringu järgi on koostöö ja ühised meeskonnakoolitused oluliseks osaks kaasava hariduse edukast rakendamisest, andes spetsialistidele kindlustunde lapse arengu toetamisel mitmekesises keskkonnas. Sotsiaalselt jätkusuutlik alusharidus tähendab, et lapse arengut toetatakse pikaajaliste eesmärkide saavutamiseks, kaasates pered ja kogukonnad, et tagada lapsele võimalus aktiivselt ühiskonnas osaleda (Ülavere, 2017).

Koostöö efektiivne toimimine lasteaias sõltub paljuski juhtimisest ja töökorraldusest. Lauri ja Suur (2017) ning Paur ja Suur (2017) rõhutavad, et juhtkonna roll on luua keskkond, kus õpetajad tunnevad end väärtustatuna ja otsustusprotsessi kaasatuna, sest just see suurendab meeskonnaliikmete motivatsiooni ja koostöövalmidust. Heller (2000) käsitleb meeskonnatööd juhtimise vaatenurgast, rõhutades, et tõhus meeskond tekib siis, kui liikmetel on ühised eesmärgid, selged rollid ja nende vahel on avatud suhtlus. Selline juhtimispraktika aitab vähendada tööpinget ja loob aluse professionaalseks koostööks.

Viljaste (2013) ja Rumma (2014) kinnitavad, et õpetajate töökoormus ja stress mõjutavad oluliselt koostöö kvaliteeti. Pingelises töökeskkonnas väheneb õpetajate suhtlemisvalmidus ning ka vastastikune toetamine meeskonnas. Seetõttu on kaasava meeskonnatöö arendamisel oluline pöörata tähelepanu õpetajate tööheaolule.

Lapse arengu toetamine sotsiaalselt jätkusuutlikus alushariduses on tihedalt seotud multiprofessionaalse meeskonnatöö kvaliteediga, mille eesmärgiks on luua paindlik ja toetav arengukeskkond, mis arvestab laste ja perede mitmekesiseid vajadusi. Tõhus koostöö õpetajate, tugispetsialistide, juhtkonna ja perede vahel võimaldab kiiremini tuvastada iga lapse individuaalseid vajadusi ning rakendada sobivaid sekkumismeetmeid, mis toetavad lapse terviklikku arengut. Samuti aitab hästi organiseeritud meeskonnatöö arendada õpetajate professionaalseid oskusi, tugevdada töömotivatsiooni ja suurendada valmisolekut uuenduslike ja tõenduspõhiste praktikate kasutamiseks (Mägi, 2021; Laevers, 2005; Kinos & Pukk, 2010).

1.3 Multiprofessionaalne meeskonnatöö

Multiprofessionaalne meeskonnatöö on tänapäevase alushariduse oluline osa, kuna laste arengut mõjutavad mitmed tegurid, mis vajavad erinevate spetsialistide koostööd ja ühiseid otsuseid. Alusharidusasutustes töötavad õpetajate kõrval ka eripedagoogid, logopeedid, sotsiaalpedagoogid, psühholoogid ja tugispetsialistid, kelle ühine eesmärk on toetada lapse arengut terviklikult (Aaso, 2023).

Koostöö efektiivsust mõjutavad mitmed varasemalt mainitud tegurid: ühine eesmärk, regulaarne suhtlus, usaldus, rollide selgus ning juhtkonna tugi. Aaso (2023) uuringus toodi esile, et spetsialistid näevad koostööd väärtuslikuna, kuid tõid välja ka takistusi nagu vähene ajakohane info ja piiratud suhtlemisvõimalused eri asutuste vahel. Samas rõhutatakse, et kui erinevad spetsialistid tunnevad end võrdsena ning neil on võimalus osaleda otsustusprotsessides, on meeskonnatöö tulemuslikum. Sotsiaalteenuste integreerimine ja kooliväline nõustamismeeskond (Rajaleidja, 2025; TAI, 2023) toetavad alushariduse spetsialistide koostööd, võimaldades tõhusalt rakendada individuaalseid sekkumisi ja tagada kaasava hariduskeskkonna.

Umbsar (2024) rõhutab, et kaasava hariduse rakendamisel on meeskonnatöö võtmetähtsusega. Õpetaja ei saa enam tegutseda iseseisvalt, vaid peab looma toimiva koostöövõrgustiku, et tagada kõigile lastele, sh erivajadustega lastele, tõhus toetus. Selleks on olulisel kohal tugev suhtlemisoskus, paindlikkus ja valmisolek ühisteks lahendusteks.

Kaasava praktika edukas rakendamine sõltub ka õpetajate juurdepääsust professionaalsele toele ja võimalusest teha koostööd teiste spetsialistidega (Adams jt, 2021). Juhtkonna toetus ning selged koostööstruktuurid mõjutavad otseselt õpetajate valmisolekut ja professionaalsust, samal ajal kui juhtimisstiil ja meeskonnasisene usaldus loovad aluse tõhusale koostööle (Peterson jt, 2014). Rahvusvahelised võrdlused (Peterson jt 2014) näitavad, et Eestis, Soomes ja Rootsis, kus juhtkond toetab avatud suhtlust ja osalusotsuseid, toimib meeskonnatöö paremini ning laste arengut toetavad praktikad on kvaliteetsemad.

Samuti mõjutab meeskonnatöö tõhusust töökorraldus. Eesti kontekstis on uuringud näidanud, et struktureeritud töökorraldus, näiteks ühe õpetaja mudel, aitab määratleda vastutusvaldkondi ja

toetab spetsialistide koostööd lapse arengu toetamisel (Udumets & Õun, 2017; Hallikas, 2015). Kokkuvõttes loob multiprofessionaalne meeskonnatöö aluse kvaliteetsele ja kaasavale alusharidusele, kus selged rollid, avatud suhtlus ja süsteemne lähenemine koostöö korraldamisel tagavad nii õpetajate professionaalse arengu kui ka laste tervikliku toetuse.

Koostöö alushariduses ei piirdu üksnes asutusesisese meeskonnaga, vaid hõlmab ka lapsevanemaid ja kogukonda. Haridus- ja Noorteameti (2025) õpetaja kompetentsimudel rõhutab õpetaja valmisolekut teha koostööd tugispetsialistide, perede ja erinevate koostööpartneritega, tuues esile koostöö kui professionaalse pädevuse olulise osa. Uuringud näitavad, et lapsevanemate kaasamine tugevdab kodu ja lasteaia vahelist usaldust ning suurendab lapse arengut toetava tegevuse järjepidevust (Kikas jt, 2011; Sotsiaalkindlustusamet, 2023). Seetõttu on alushariduses töötavate spetsialistide rollid küll erinevad, kuid nende tegevus on omavahel tihedalt seotud ning eeldab teadlikku ja süsteemset koostööd. Tõhus koostöö, selged rollijaotused ja ühised väärtused loovad aluse lapse arenguvajaduste terviklikuks toetamiseks ning kvaliteetse alushariduse tagamiseks.

1.4 Alushariduses töötavate spetsialistide rollid ja koostöö

Alushariduses töötab mitmekesine spetsialistide ring, kelle ühine eesmärk on toetada lapse arengut, õppimist ja heaolu. Alusharidusseaduse (AHS) kohaselt kuuluvad lasteaia personalikoosseisu õpetajad, abiõpetajad, tugispetsialistid ning juhtkond (Alusharidusseadus, 2025, §37). Igal nimetatud spetsialistil on kindel roll ning vastutusvaldkond, mis loob aluse süsteemsele ja eesmärgipärasele koostööle lapse arengu toetamisel.

Lasteaiaõpetaja põhiülesandeks on õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine, läbiviimine ja hindamine, lähtudes riiklikust õppekavast ning lapse individuaalsetest vajadustest (Riiklik Õppekava, 2015). Õpetaja vastutab turvalise ja arendava õpikeskkonna loomise eest ning on lapse arengu igapäevane jälgija ja suunaja. Abiõpetaja rolliks on õpetaja toetamine rühma igapäevatoos, sh laste hooldamisel, tegevuste ettevalmistamisel ja sujuva päevakava tagamisel. Abiõpetajate tööülesanded ei ole seaduses detailselt reguleeritud, kuid nende panus on oluline rühma toimimise ja laste heaolu seisukohalt.

Lisaks õpetajatele ja abiõpetajatele töötavad alushariduses tugispetsialistid, kelle hulka kuuluvad näiteks logopeedid, eripedagoogid, psühholoogid ja sotsiaalpedagoogid. Tugispetsialistide ülesandeks on toetada lapsi, kelle areng, õppimine või käitumine vajab täiendavat tähelepanu. Nende töö tugineb lapse vajadustest lähtuvatele hindamistele ning koostööle õpetajate ja lapsevanematega. Tugispetsialistide roll ja vastutus tuleneb nii haridus- kui ka sotsiaalvaldkonna regulatsioonidest, kuid praktikas on nende töökorraldus sageli sõltuv kohaliku omavalitsuse võimalustest ja lasteaia sisemistest kokkulepetest (Alusharidusseadus, 2025; Liesment, 2023; Tervise Arengu Instituut, 2023).

Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord (Alusharidusseadus, 2025) määratleb lasteaia töötajate ülesanded, sealhulgas koostöö ja vastutuse jagamise erinevate spetsialistide vahel. Regulatsioon rõhutab, et tugispetsialistide töö eeldab tihedat koostööd õpetajate ja lapsevanematega ning lapse arenguvajaduste käsitlemist terviklikult. Sellist lähenemist kinnitavad ka uuringud, mille kohaselt on tõhusa toe pakkumise eelduseks selged rollijaotused, kokkulepitud vastutus ning regulaarne ja süsteemne suhtlus spetsialistide vahel (Peterson jt, 2014; Lauri & Suur, 2017; Mägi, 2021).

Lasteaia juhtkonna ülesandeks on asutuse töö korraldamine, personali juhtimine ning kvaliteetsete õppe- ja kasvatustegevuse tingimuste loomine. Juhtkond vastutab koostöökultuuri kujundamise eest ning loob eeldused spetsialistide omavaheliseks professionaalseks suhtluseks ja arenguks. Lauri ja Suur (2017) rõhutavad, et juhtide roll on toetada õpetajate professionaalset arengut ja soodustada usaldusel põhinevat meeskonnatööd, mis omakorda aitab paremini arvestada laste arenguvajadustega.

Koostöö alushariduses ei piirdu üksnes asutusesisese meeskonnaga, vaid hõlmab ka lapsevanemaid ja kogukonda. Haridus- ja Noorteameti (2025) õpetaja kompetentsimudel rõhutab õpetaja valmisolekut teha koostööd tugispetsialistide, perede ja erinevate koostööpartneritega. Uuringud näitavad, et lapsevanemate kaasamine tugevdab kodu ja lasteaia vahelist usaldust ning suurendab lapse arengut toetava tegevuse järjepidevust (Kikas jt, 2011; Sotsiaalkindlustusamet, 2023).

Seega on alushariduses töötavate spetsialistide rollid küll erinevad, kuid nende tegevus on omavahel tihedalt seotud. Tõhus koostöö, selged rollijaotused ja ühised väärtused loovad aluse lapse arenguvajaduste terviklikuks toetamiseks ning kvaliteetse alushariduse tagamiseks (Einarsdóttir & Jónsdóttir, 2022; Heller, 2000).

1.5 Varasemate uuringute tulemused

Varasemad uuringud on rõhutanud koostöö tähtsust alushariduses töötavate spetsialistide vahel. Kivi ja Sarapuu (2005) väidavad, et lapsekeskne lähenemine alushariduses ei ole võimalik ilma professionaalse koostöö ning ühiste eesmärkide ja vastutuse määratlemiseta. Õpetajate ja teiste spetsialistide vaheline kommunikatsioon on nende hinnangul eelduseks laste tervikliku arengu toetamiseks. Käst (2019) lisab, et aktiivne koostöö, kus kõik meeskonnaliikmed on kaasatud otsuste tegemisse, aitab edendada laste iseseisvust ja eneseväljendust. Iga spetsialisti panus on oluline, kuid koostöö tulemusel moodustub neist kõigist ühtne meeskond, mille eesmärk on pakkuda lastele parimat võimalikku arengukeskkonda.

Petersoni (2009) ja Mägi (2021) uuringud kinnitavad, et multiprofessionaalne koostöö võimaldab varakult tuvastada laste arenguvajadusi ja rakendada sobivaid sekkumismeetmeid. Tõhus meeskonnatöö aitab ennetada arenguhäirete süvenemist ning toetab laste arengut vastavalt individuaalsetele vajadustele. Eesti kontekstis on tugispetsialistide ja lasteaia koostöö integreeritud teenuste kaudu kriitiline, nagu toovad välja Alusharidusseadus (2025), Rajaleidja (2025) ja TAI (2023). Need koostöövormid võimaldavad jagada teavet laste arenguvajaduste kohta, koordineerida sekkumisi ning pakkuda sihipärast tuge nii õpetajatele kui ka juhtkonnale. Lisaks aitavad need tagada, et iga laps saab individuaalset tähelepanu ja tugiteenuseid vastavalt oma vajadustele. Rahvusvahelised uuringud kinnitavad, et Eestis, Soomes ja Rootsis on sarnased koostööstruktuurid meeskonna efektiivsust suurendanud, õpetajate professionaalset arengut toetanud ning laste arenguväljundeid parandanud (Peterson, 2009; Mägi, 2021). Selline koordineeritud lähenemine aitab luua tervikliku ja kaasava hariduskeskkonna, kus iga spetsialisti panus on väärtustatud ning lapse areng süsteemselt toetatud.

Tammemäe jt (2023) rõhutavad, et koostöö lasteaias on eriti oluline lapse arengu algusjärgus. Meeskonnatööd, kus kõik spetsialistid on aktiivselt kaasatud ja arenevad koos, peetakse

võtmekomponendiks kaasava hariduse edukal rakendamisel. Adams jt (2021) lisavad, et õpetajate valmisolekut kaasava hariduse elluviimiseks mõjutavad koostöövõimalused teiste spetsialistidega ja juhtkonna toetus. Peterson jt (2014) leiavad, et juhtimisstiil ja meeskonnasisene koostöö on otseselt seotud õpetajate professionaalsuse ja laste heaoluga. Samuti töid Udumets ja Õun (2017) ning Hallikas (2015) välja, et paindlik töökorraldus ja selged vastutusvaldkonnad aitavad kaasa meeskonna sujuvale toimimisele ja lapse arenguvajaduste rahuldamisele.

Alushariduses on koostöö ja meeskonnatöö lapse tervikliku arengu ja heaolu toetamisel kesksel kohal (Einarsdóttir & Jónsdóttir, 2022; Peterson, 2009; Mägi, 2021). Erinevad koostöövormid – multiprofessionaalne, erialadevaheline ja erialadeülene – võimaldavad spetsialistidel ühendada oma teadmised ja kujundada ühtse arusaama lapse arengust (Anderson, 2013; Çelik & Tomris 2024). Oluline on eristada koostööd ja meeskonnatööd: koostöö tähendab ühise eesmärgi nimel tegutsemist, meeskonnatöö aga süsteemset töökorraldust, selgeid rolle ja vastutust (Tammemäe jt, 2023; Ülavere, 2017). Kaasav meeskonnatöö lasteaias hõlmab õpetajate, tugispetsialistide, juhtkonna ja lapsevanemate ühist tegevust, mille aluseks on avatud suhtlus, usaldus ja regulaarne tagasiside (Kikas jt, 2011; Liesment, 2023). See võimaldab arvestada iga lapse individuaalseid vajadusi ning toetada nende arengut terviklikult. Uuringud näitavad, et koostöö kvaliteet mõjutab otseselt lapse arenguvajaduste varajast tuvastamist ja sekkumiste tõhusust (Peterson, 2009; Mägi, 2021; Adams jt, 2021).

Koostöö tõhusus sõltub ka juhtkonna toetusest, selgest töökorraldusest ja tugikeskuste professionaalsest toest, mis tagavad koostöö järjepidevuse ja lapse arengut toetava keskkonna (Lauri & Suur, 2017; Paur & Suur, 2017; Liesment, 2023). Kokkuvõttes on erialadevaheline ja kaasav meeskonnatöö alushariduses professionaalse kompetentsuse ja lapsekeskse praktika alus, võimaldades spetsialistidel töötada ühtse eesmärgi nimel ning pakkuda lastele parimat võimalikku arengukeskkonda.

1.6 Koostöö mõju lapse heaolule ja sotsiaal-emotsionaalsele arengule

Alushariduse kontekstis ei ole koostöö eesmärk üksnes spetsialistide töökorralduse tõhustamine, vaid eelkõige lapse heaolu ja tervikliku arengu toetamine. Lapse heaolu hõlmab nii füüsilist, emotsionaalset kui ka sotsiaalset turvatunnet ning võimalust osaleda aktiivselt ja tähenduslikult

õppe- ja kasvatustegevuses. Mitmed uuringud kinnitavad, et hästi toimiv multiprofessionaalne meeskonnatöö loob tingimused lapse vajaduste varajaseks märkamiseks ning sobivate sekkumiste rakendamiseks (Laevers, 2005; Peterson, 2009).

Koostööpõhine lähenemine võimaldab spetsialistidel vaadelda last erinevatest vaatenurkadest, mis aitab kujundada terviklikuma arusaama lapse arengust. Kui õpetajad, tugispetsialistid ja lapsevanemad jagavad regulaarselt infot lapse käitumise, oskuste ja emotsionaalse seisundi kohta, suureneb tõenäosus, et lapse arenguraskuseid märgatakse varakult ning toetavad tegevused on järjepidevad nii kodus kui ka lasteaias (Kikas jt, 2011). Selline järjepidevus on oluline lapse turvatunde ja enesekindluse kujunemisel.

Lapse heaolu toetamine eeldab ka seda, et täiskasvanute vaheline koostöö on usalduslik ja toetav. Konfliktne või killustatud koostöö võib lapses segadust tekitada ning vähendada sekkumiste tõhusust. Laeversi (2005) käsitluse kohaselt on lapse heaolu ja kaasatus otseselt seotud täiskasvanute omavahelise suhtluskultuuri ja koostöö kvaliteediga. Kui spetsialistid tegutsevad ühiste väärtuste ja eesmärkide alusel, suureneb lapse kaasatus ning valmisolek õppimiseks ja suhtlemiseks.

Lisaks emotsionaalsele heaolule toetab koostöö ka lapse sotsiaalsete oskuste arengut. Alushariduses omandab laps esimesed kogemused reeglite järgimisest, eakaaslastega koostööst ning oma tunnete väljendamisest. Kui meeskondlikult kujundatud tegevused arvestavad lapse individuaalseid vajadusi, loob see soodsa keskkonna sotsiaalsete oskuste arenguks ning vähendab tõrjutuse ja ebaõnnestumise kogemusi (Çelik & Tomris, 2024).

Uuringud näitavad, et koostööpõhine lähenemine suurendab ka õpetajate enesekindlust ja professionaalset rahulolu, mis omakorda mõjutab positiivselt laste heaolu. Adams jt (2021) toovad välja, et õpetajad, kes tunnevad juhtkonna ja meeskonna toetust, on avatumad kaasavatele praktikatele ning suudavad paremini reageerida laste mitmekesistele vajadustele. Seega on lapse heaolu toetamine lahutamatult seotud täiskasvanute koostöökultuuri ja tööheaoluga.

Kokkuvõttes võib öelda, et multiprofessionaalne koostöö alushariduses ei ole pelgalt organisatsiooniline vajadus, vaid oluline vahend lapse heaolu ja sotsiaal-emotsionaalse arengu

toetamisel. Süsteemne ja usalduslik meeskonnatöö loob aluse turvalisele õpikeskkonnale, kus laps saab areneda vastavalt oma võimetele ning kogeda positiivseid õppimis- ja suhtlemiskogemusi (Laevers, 2005; Peterson, 2009; Çelik & Tomris, 2024; Adams jt, 2021).

Teoreetilises ülevaates on rõhutatud, et alushariduses on koostöö ja multiprofessionaalne meeskonnatöö lapse heaolu ja tervikliku arengu keskse tähtsusega. Erinevad koostöövormid – alates erialadevahelisest ja erialadeülesest koostööst kuni multiprofessionaalse meeskonnatööni – võimaldavad spetsialistidel ühendada oma teadmised ja kogemused, kujundades lapse arengu toetamiseks tervikliku ja süsteemse lähenemise. Uuringud kinnitavad, et tõhus koostöö sõltub selgetest rollidest, regulaarsetest suhtlus- ja refleksioonivõimalustest, juhtkonna toetusest ning spetsialistide valmisolekust kohandada tegevusi vastavalt iga lapse individuaalsetele vajadustele (Peterson jt, 2014; Fukkink & van Verseveld, 2020; Tammemäe jt, 2023). Lisaks on oluline, et koostöö ei piirduks üksnes spetsialistide vahelise koostööga, vaid hõlmaks ka lapsevanemaid ning laiemat kogukonda, tagades lapse arengut toetava ja järjepideva keskkonna. Süsteemne ja usalduslik koostöökultuur suurendab õpetajate professionaalset rahulolu, enesekindlust ja valmisolekut rakendada kaasavaid ja tõenduspõhiseid praktikaid, mis omakorda toetab laste sotsiaal-emotsionaalset arengut ning heaolu. Seega on multiprofessionaalne meeskonnatöö alushariduses nii organisatsiooniline kui ka pedagoogiline vajadus, mis loob raamistikku kvaliteetse, lapsekeskse ja kaasava hariduskeskkonna kujundamiseks (Çelik & Tomris, 2024; Einarsdóttir & Jónsdóttir, 2022; Mägi, 2021).

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

2.1 Uurimistöõ eesmärk ja peamised uurimisküsimused

Bakalaureusetöö eesmärk on uurida multiprofessionaalse meeskonnatöö mõju laste arengule ja heaolule alushariduses ning spetsialistide võimalusi laste individuaalsete vajadustega arvestamisel. Uurimistöõ keskendub spetsialistide arusaamadele, kogemustele ja hinnangutele seoses meeskonnatöö korralduse ning toimimisega igapäevases tööpraktikas. Uurimistöõ annab ülevaate sellest, millised tegurid mõjutavad multiprofessionaalse koostöö kvaliteeti ning millist mõju see avaldab laste arengule ja heaolule. Samuti tuuakse esile võimalikud arengusuunad multiprofessionaalse meeskonnatöö tõhustamiseks alushariduses.

Uurimistöõ eesmärgi saavutamiseks püstitati järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas alushariduses töötavad spetsialistid mõistavad multiprofessionaalset meeskonnatööd?
2. Milline on nende koostöö kogemus ja kuidas see mõjutab igapäevast tööd lasteaias?
3. Kuidas multiprofessionaalne koostöö toetab laste arengut ja heaolu?
4. Milliseid ressursse ja tuge vajatakse koostöö tõhustamiseks?

Need uurimisküsimused võimaldasid analüüsida nii spetsialistide arusaamu kui ka praktilisi kogemusi meeskonnatöö toimimisest. Küsimused hõlmasid koostöö sisulist tähendust, selle korralduslikke aspekte ning mõju lapse arengule. Selline struktuur lõi aluse süsteemseks andmekogumiseks ja analüüsiks, mis oli kooskõlas töö teoreetilise raamistikuga. Uurimisküsimused toetasid ka praktiliste soovitude kujundamist multiprofessionaalse koostöö arendamiseks.

2.2 Uurimismeetodi valik ja kirjeldus

Uurimistöös kasutati kvalitatiivset lähenemisviisi, kuna eesmärk oli mõista alushariduse spetsialistide kogemusi ja arusaamu multiprofessionaalsest meeskonnatööst. Kvalitatiivne uurimisviis võimaldab uurida nähtust selle loomulikus kontekstis ning keskenduda osalejate tõlgendustele ja kogemustele (Laherand, 2008; Creswell, 2009). Selline lähenemine sobib

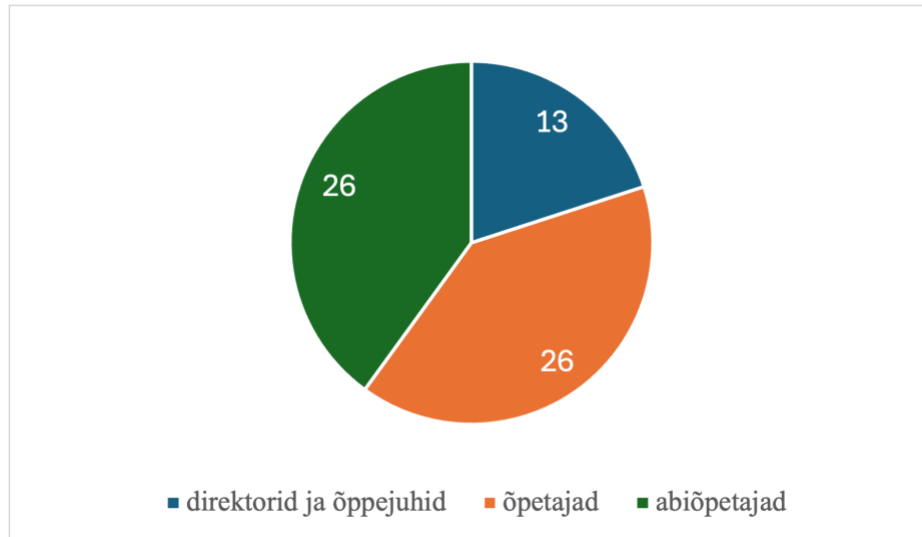
uurimisküsimustega, mis on suunatud tähenduste ja kogemuste analüüsimisele, mitte nähtuse statistilisele üldistamisele. Kvalitatiivne strateegia võimaldas tuvastada korduvaid teemasid ja mustreid meeskonnatöö toimimises ning nende seost laste arenguga.

Andmete kogumise meetodina kasutati poolstruktureeritud intervjuud. Poolstruktureeritud intervjuu ühendab eelnevalt koostatud küsimused ja paindliku vestluse vormi, võimaldades osalejatel vabalt oma kogemusi kirjeldada (Õunapuu, 2014; Creswell, 2009). Selline meetod sobib olukordadesse, kus eesmärk on mõista osalejate vaatenurki ja tähendusi. Intervjuu käigus oli võimalik esitada täpsustavaid küsimusi ning kohandada vestlust vastavalt vastajate kogemustele.

Intervjuuküsimused töötati välja Erasmus+ projekti SoSECE („Sotsiaalselt jätkusuutliku koolieelse hariduse tulevik“) raames nelja partnerriigi – Soome, Läti, Leedu ja Eesti – õppejõudude koostöös. Autorid ei koostanud küsimustikku iseseisvalt, vaid kasutasid rahvusvahelisel kokkuleppel ja projekti eesmärkidel põhinevat küsimustikku, mis tagas uurimisinstrumendi sisulise põhjendatuse. Ühtne küsimustik võimaldas koguda võrreldavaid andmeid eri riikides läbiviidud uuringuteks. Intervjuu kava hõlmas teemasid, mis puudutasid meeskonnatöö rolli, korraldust, mõju laste arengule ning koostöö arendamise võimalusi.

2.3 Valimi moodustamine ja kirjeldus

Uuringus kasutati eesmärgipärast valimit, mis võimaldas kaasata spetsialiste, kelle töö on otseselt seotud multiprofessionaalse koostööga alushariduses. Eesmärgipärane valik on kvalitatiivses uurimises levinud, kuna see võimaldab valida osalejaid, kellel on uuritava nähtuse kohta asjakohane kogemus (Laherand, 2008). Osalemiskutse saadeti 33 lasteaiale üle Eesti, et tagada piirkondlik mitmekesisus. Valimi kujundamisel arvestati, et kaasatud oleksid erinevate ametipositsioonidega töötajad.

Joonis 1. Spetsialistide jaotus ametipositsiooni järgi (osalejate arv).

Uuringus osales kokku 65 spetsialisti 13 lasteaiast. Lasteaiad asusid kümnes erinevas Eesti maakonnas – Harjumaal, Hiiumaal, Ida-Virumaal, Lääne-Virumaal, Pärnumaal, Raplumaal, Saaremaal, Tartumaal, Valgemaal ja Võrumaal. Osalejate seas oli 13 direktorit ja õppejuhti, 26 õpetajat ning 26 abiõpetajat ja assistenti. Osalejate töökogemus ulatus mõnest kuust kuni 44 aastani ning keskmine töökogemus oli 16,5 aastat. Valimi mitmekesisus võimaldas analüüsida erinevate rollide ja kogemustasemega spetsialistide arusaamu meeskonnatöö toimimisest.

2.4 Uurimisprotseduur

Enne intervjuude läbiviimist tutvustati osalejatele uuringu eesmärki ning andmete kasutamise põhimõtteid. Osalejatele selgitati ka vabatahtlikkuse, anonüümsuse ja konfidentsiaalsuse põhimõtteid. Kõik osalejad andsid nõusoleku intervjuu salvestamiseks ja andmete töötlemiseks. Uurimisprotseduur vastas teaduseetika põhimõtetele. Intervjuud toimusid 11.–21. veebruaril 2025 ning osalejatel oli võimalik valida, kas nad osalevad kontakt- või veebipõhisel intervjuul. Kõik intervjuud salvestati osalejate nõusolekul ja transkribeeriti sõna-sõnalt. Andmed anonümiseeriti ja seega eemaldati kõik isikut tuvastavad tunnused.

Intervjuude kestus varieerus 4 kuni 20 minuti vahel ning keskmine intervjuu pikkus oli 17 minutit. Intervjuud salvestati ja transkribeeriti automaatse kõnetuvastuse abil, kasutades veebiplatvormi tekstiks.ee, mis põhineb eesti keele avatud lähtekoodiga kõnetuvastustehnoloogial (Olev &

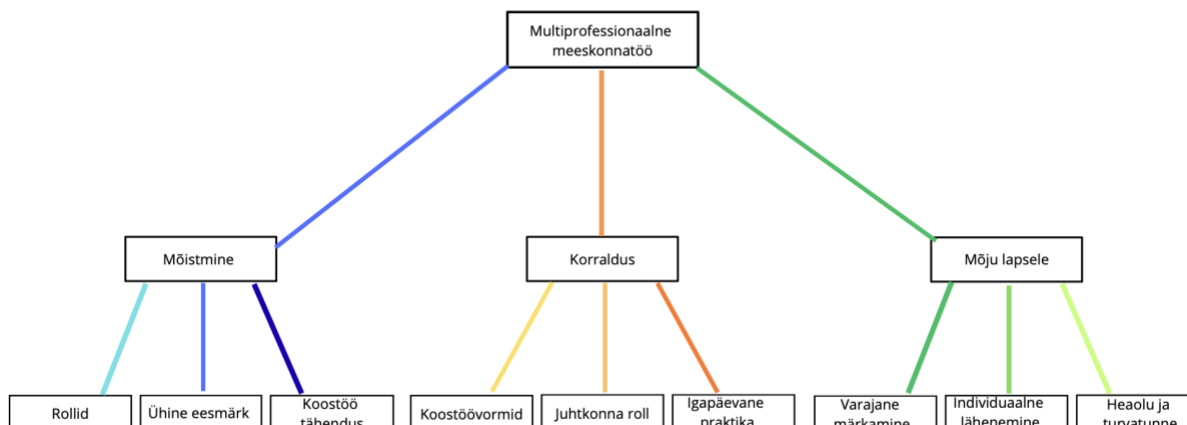
Alumäe, 2024). Transkriptsioonid kontrolliti üle ja vajadusel parandati käsitsi, et tagada andmete täpsus. Transkribeeritud intervjuud moodustasid ligikaudu 250 lehekülge andmestikku. Transkriptsioonid süstematiseeriti ja valmistati ette analüüsimiseks. Andmete korrastamine võimaldas tagada analüüsi süsteemsuse ja läbipaistvuse.

2.5 Andmeanalüüs

Andmete analüüsimiseks kasutati induktiivset kvalitatiivset sisuanalüüsi, mis võimaldab kujundada kategooriad andmetest lähtuvalt, mitte eelnevalt etteantud teoreetilise raamistiku alusel (Laherand, 2008; Creswell, 2009). Induktiivne lähenemine sobib intervjuuandmete analüüsimiseks, kuna see võimaldab süstematiseerida mahukat tekstimaterjali ning tuvastada korduvaid tähendusi ja mustreid. Analüüsiprotsess algas kõigi transkriptsioonide korduva läbilugemisega, et saada terviklik ülevaade kogutud materjalist ning mõista vastuste üldist konteksti. See etapp võimaldas uurijatel süveneda andmestikku ja märgata esmaseid tähenduslikke üksusi.

Järgmises etapis tehti avatud kodeerimine, mille käigus eristati intervjuuandmetest uurimisküsimustega seotud tähendusüksusi. Tähenduslikud üksused kodeeriti vastavalt nende sisule, kirjeldades osalejate vastustes korduvaid ideid ja seisukohti. Sarnased koodid koondati esmalt alamkategooriateks ning seejärel üldistati need laiemateks temaatilisteks kategooriateks. Selline mitmeetapiline kodeerimine võimaldas liikuda konkreetsetest vastustest üldistavate järeldusteni.

Analüüsi läbipaistvuse ja loogilise ülesehituse tagamiseks koostati kodeerimise tulemusel koodipuu, mis esitab koodide, alamkategooriate ja põhikategooriate seosed hierarhiliselt (joonis 2). Koodipuu koostamine võimaldas süstematiseerida uurimistulemusi ning luua selge ülevaade andmetest esile kerkinud peamistest teemadest ja nende omavahelistest seostest.

Joonis 2. Induktiivse sisuanalüüsi tulemusel koostatud koodipuu skeem.

Koodipuu visualiseeris, kuidas üksikud tähendusüksused koondusid temaatilisteks tervikuteks ning kuidas need seostusid uurimisküsimustega. See võimaldas süstemaatiliselt esitada analüüsi kulgu ja tugevdas tulemuste usaldusväärsust. Koodipuu kasutamine toetas ka tulemuste peatüki struktureeritult esitamist.

Intervjueeritavate anonüümsuse tagamiseks kodeeriti kõik uuringus osalenud vastajad vastavalt nende ametipositsioonile. Uuringus osalesid õpetajad (Õ1–Õ26), direktorid ja õppejuhid (J1–J13) ning abiõpetajad või assistendid (AÕ1–AÕ26) kokku 13 lasteaiast üle Eesti. Selline kodeerimisviis võimaldas analüüsi ja tulemuste esitamise käigus viidata konkreetsetele vastajatele ilma nende isikut avaldamata ning tagas osalejate anonüümsuse. Samuti võimaldas kodeerimine eristada eri ametipositsioonidel töötavate osalejate vastuseid ning toetada nendevahelist võrdlevat analüüsi uuringutulemuste esitamisel.

Analüüsi käigus võrreldi erinevate ametipositsioonidega osalejate vastuseid, et tuvastada sarnasusi ja erinevusi arusaamades ning kogemustes. Selline võrdlev lähenemine võimaldas sügavamalt mõista multiprofessionaalse meeskonnatöö toimimise eripärasid alushariduse kontekstis. Induktiivne sisuanalüüs lõi aluse uurimistulemuste süsteemsele esitamisele järgmises peatükis.

3. UURIMISTULEMUSTE ANALÜÜS

Käesolevas peatükis esitatakse uuringu tulemused. Alapeatükid on üles ehitatud vastavalt uurimisküsimustele ning käsitlevad multiprofessionaalse meeskonnatöö mõistmist, koostöökogemusi igapäevatoos, meeskonnatöö mõju lapse arengule ja heaolule ning koostöö arendamise võimalusi. Uurimistulemused põhinevad 65 alushariduse spetsialisti poolstruktureeritud intervjuudel. Tulemused keskenduvad sellele, kuidas osalejad mõtestavad multiprofessionaalset meeskonnatööd, millised on nende koostöökogemused igapäevatoos ning kuidas seostatakse meeskonnatööd lapse arengu ja heaoluga. Tulemused on esitatud teemade kaupa ning igas alapeatükis tuuakse esile nii sagedamini kordunud seisukohad kui ka erinevad vaatenurgad. Osalejate anonüümsuse tagamiseks on tsitaadid märgistatud ametipositsiooni ja järjekorranumbriga.

3.1 Multiprofessionaalse meeskonnatöö mõistmine alushariduses

Intervjuude analüüs näitas, et paljud osalejad kirjeldasid multiprofessionaalset meeskonnatööd eelkõige lapsekeskse koostöövormina, mille eesmärk on toetada lapse arengut terviklikult. Osalejate vastustes kordus arusaam, et koostöö keskmes on laps tervikuna ning erinevad spetsialistid panustavad lapse toetamise protsessi oma professionaalsete teadmiste ja tähelepanekutega. Samal ajal ilmnas, et kuigi üldine eesmärk oli paljude jaoks sarnane, erinesid arusaamad sellest, kuidas meeskonnatöö praktikas toimib ja mida see igapäevatoos tähendab. Üks õpetaja sõnastas lapsekeskse lähenemise nii: „Me ei tee seda enda pärast, vaid selleks, et laps saaks võimalikult terviklikku tuge – igaüks annab oma vaatenurga juurde.“ (Õ3). Lisaks kirjeldati sarnast lähenemist ka teistes vastustes: „Koostöö eesmärk on lapse arengu toetamine ja info jagamine, et kõik näeksid tervikpilti.“ (Õ10) ning „Lapse vajadused on esikohal ja kõik spetsialistid aitavad seda mõista erinevast küljest.“ (Õ4).

Eri rollide lõikes ilmnasid rõhuasetuste erinevused. Juhtide vastustes tõusis sagedamini esile struktuuri ja rolliselguse teema ning mõte, et koostöö vajab kokkuleppeid ja teadlikku suunamist. Juhtide jaoks oli oluline, et vastutusvaldkonnad oleksid selged ning oleks teada, kes millises olukorras tegutseb ja otsustab. Selline lähenemine seostus vajadusega hoida koostööd järjepideva ja prognoositavana. Üks juht ütles: „Kui rollid on paigas, on lihtsam lapse vajadustele keskenduda,

aga alati ei ole need kõigile ühtemoodi arusaadavad.“ (J6). Sarnaseid mõtteid väljendati ka mujal: „Selge rollijaotus ja juhendamine aitab vältida segadust ja toetab tõhusat meeskonnatööd.“ (J2) ning „Koostöö toimib siis, kui igaüks teab oma vastutust ja tegutseb selle piires.“ (J1).

Õpetajate vastustes rõhutati rohkem igapäevast praktilist koostööd ja soovitude rakendamist rühmatöös. Mitmed õpetajad kirjeldasid meeskonnatööd kui tavapärast tööosa, kus olulisel kohal on arutelud, nõustamine ja kiire tagasiside. Samas tõid mõned õpetajad esile ka kogemuse, et koostöö võib jääda formaalseks, kui see põhineb ainuüksi dokumenteerimisel või harvadel kohtumistel. Üks õpetaja sõnastas selle nii: „Vahel on tunne, et me täidame rohkem pabereid, kui päriselt arutame.“ (Õ1). Sarnaseid kogemusi kirjeldati ka teistes vastustes: „Info jagamine on olemas, aga vahel jääb arutelu liiga pealiskaudseks.“ (Õ12) ning „Koostöö toimib paremini siis, kui saame kohe suhelda, mitte ainult kirja teel.“ (Õ7). Need vastused viitavad, et osalejate jaoks määrab koostöö tähenduse pigem selle sisu ja toimimine kui koostöö vormiline olemasolu.

Abiõpetajad ja assistendid tõid esile enda rolli lapse igapäevase käitumise ja emotsionaalse seisundi märkajatenä. Nende vastustest ilmnas, et end tajutakse olulise infoallikana, kuna nemad näevad last paljudes „väikestes hetkedes“, mida teised alati ei märka. Samal ajal kirjeldas osa neist kogemusi, kus nende tähelepanekud ei jõua alati arutelude ja otsusteni. Üks abiõpetaja ütles: „Meie näeme last kõige rohkem just nendes väikestes hetkedes – kui ta on kurb või ärritunud. Me saame kohe märgata ja edasi anda.“ (AÕ2). Teine lisas: „Ma ütlen küll, mida ma märkan, aga vahel ei tea, kas seda päriselt arvesse võetakse.“ (AÕ4). Seda täiendasid ka teised kogemused: „Olen lastega samal ajal, kui õpetaja suhtleb spetsialistiga ja märkan palju detaile, mida saab edasi anda.“ (AÕ1) ning „Varane märkamine ja info jagamine spetsialistidele on meie rollis väga oluline.“ (AÕ5).

Tulemused näitavad, et osalejate jaoks on meeskonnatöö üldine siht sageli ühine, kuid koostöö sisuline tähendus ja rollide tajumine ei ole alati ühtne. Eri ametipositsioonid tõstsid esile erinevaid aspekte: juhid rõhutasid struktuuri ja vastutusjaotust, õpetajad igapäevast rakendamist ning abiõpetajad lapse käitumise ja emotsioonide varajast märkamist. Selline rolliline mitmekesisus võib ühelt poolt rikastada meeskonna arusaamu lapse vajadustest, kuid teisalt tekitada ka olukordi, kus ootused ja vastutus ei ole kõigile üheselt mõistetavad. See viitab, et meeskonnatöö mõtestamine ei kujune ainult väärtuspõhiselt, vaid on tihedalt seotud ka sellega, kuidas koostöö

praktikas korraldatakse ja millised on meeskonnaliikmete rollid. Esimesele uurimisküsimusele vastates selgus, et multiprofessionaalset meeskonnatööd mõtestatakse alushariduses eelkõige lapsekeskse ja terviklikku arengut toetava praktikana.

3.2 Koostöökogemused ja spetsialistide arvamused igapäevatööst

Intervjuude põhjal kirjeldasid osalejad koostöökogemusi valdavalt praktiliste tegevuste kaudu nagu infovahetus, ühised arutelud, nõustamine ja tugivõrgustiku kaasamine. Mitmed juhid tõid välja, et koostöö korraldamine eeldab kindlat rutiini ja kokkulepitud tegutsemisviise, et mure märkamise järel oleks selge järgmine samm. Samas kirjeldasid õpetajad koostööd sageli rühmatööga seotud situatsioonide kaudu, kus nad said spetsialistidelt soovitusi või tuge. Üks direktor ütles: „Kui rühmas märkame muret, arutame esmalt omavahel, siis kaasame logopeedi või eripedagoogi. Vajadusel kutsume kokku ümarlaua.“ (J8). Lisaks kirjeldati sarnaseid praktikaid ka teistes vastustes: „Koostöö toimub info jagamise ja ühiste arutelude kaudu, kus otsime lahendusi.“ (Õ3) ning „Koordineerimine ja planeerimine tugimeeskonnaga aitab lapsele paremini läheneda.“ (Õ2).

Mitmete osalejate kogemustest tuli esile, et rolliselgus ja vastutuse jaotus ei ole alati üheselt mõistetavad. Mõned õpetajad kirjeldasid, et teatud olukordades on ebaselge, kelle ülesanne on konkreetse lapse juhtumi koordineerimine või millal ja kuidas tugispetsialisti kaasata. Selline ebakõla tuli välja pigem igapäevaste olukordade kirjeldamisest ega väljendanud põhimõttelist vastuseisu koostöö tegemisele. Üks õpetaja ütles: „Vahel ei ole päris selge, kelle vastutus see täpselt on.“ (Õ11). Seda kinnitavad ka teised kogemused: „Mõnikord tekib segadus, kes peaks järgmise sammu tegema.“ (AÕ6) ning „Info vahel puudub ja see tekitab arusaamatusi.“ (Õ8). See viitab, et koostöö toimimise kõrval vajatakse ka praktilist selgust tööjaotuse ja protseduuride osas.

Koostöö mõju igapäevatööle kirjeldati sageli toetavana, sest see pakkus õpetajatele konkreetseid töövõtteid ja vähendas „üksinda olemise“ tunnet keerulistes olukordades. Õpetajad rõhutasid, et spetsialistide soovitusi saab rakendada rühmas ning need annavad kindlustunde, kuidas lapsega edasi tegutseda. Juhid tõid välja, et vastutuse jagamine meeskonnas aitab hoida töökoormust tasakaalus ning toetab personali toimetulekut. Üks õpetaja ütles: „Logopeedi soovitused annavad konkreetseid töövõtteid, mida saan kohe rühmas kasutada.“ (Õ7). Üks juht lisas: „Kui vastutus on

jagatud, ei jää keegi üksi probleemiga.“ (J9). Seda täiendasid ka teised vastused: „Saab palju ideid, kuidas paremini keeruliste lastega hakkama saada.“ (Õ1) ning „Koostöö lihtsustab tööd ja annab selgema suuna edasiseks tegutsemiseks.“ (AÕ6).

Olulise tegurina kirjeldati koostöös ka suhtlust: paljud osalejad pidasid tõhusaks eelkõige vahetut ja regulaarset suhtlemist, mis aitab vältida arusaamatusi. Samal ajal ilmnes, et koostööd võivad keerukamaks muuta pingelised olukorrad lapsevanematega, kus soovitude vastuvõtmine ei ole alati lihtne. Üks juht sõnastas selle nii: „Mõnikord on vanematel raske spetsialisti soovitusi vastu võtta.“ (J2). Sarnaseid olukordi kirjeldati ka teistes vastustes: „Kui lapsevanem ei tunnista lapse raskusi, on koostöö keerulisem.“ (AÕ5) ning „Vanematega suhtlemine nõuab sageli rohkem selgitamist ja toetust.“ (J1). Seega näitavad tulemused, et koostöö igapäevane mõju sõltub lisaks meeskonnasisesele suhtlusele ka laiemast suhtlusest perega.

Tulemused näitavad, et koostöökogemused igapäevatöös on tihedalt seotud sellega, kuidas meeskonnatöö on organisatsioonis struktureeritud. Kui rollid ja vastutus on selgelt jaotatud ning suhtlus toimub regulaarselt, kirjeldasid osalejad koostööd toetavana ja töökoormust leevendavana. Samal ajal ilmnes, et rollisulguse puudumine või infovahetuse katkemine võib lapse toetamise protsessis tekitada ebakindlust ning raskendada otsuste tegemist. See viitab sellele, et koostöö kvaliteet ei mõjuta üksnes meeskonna sisemist toimimist, vaid ka seda, kui kiiresti ja tõhusalt on võimalik lapse vajadustele reageerida. Teisele uurimisküsimusele vastates ilmnes, et koostöö praktiline toimimine sõltub eelkõige rollisulgusest, regulaarsetest aruteludest ning juhtkonna teadlikust suunamisest.

3.3 Meeskonnatöö mõju lapse arengule ja heaolule

Enamik osalejaid seostas multiprofessionaalset meeskonnatööd lapse arengu ja heaolu toetamisega ning kirjeldas selle mõju eelkõige varajase märkamise ja järjepideva toe kaudu. Osalejate hinnangul aitab ühine arutelu ja infovahetus märgata lapse vajadusi varem ning vältida olukorda, kus mure süveneb enne tegutsemist. Mitmed vastajad rõhutasid, et üks inimene ei pruugi näha „tervikpilti“, kuid meeskonnatöös tekib see tõenäolisemalt. Üks õpetaja ütles: „Üks ei pruugi kõike märgata, aga kui arutame koos, siis tekib tervikpilt ja laps saab kiiremini abi.“ (Õ6). Sarnaseid kogemusi väljendati ka teistes vastustes: „Info jagamine aitab märgata lapse arengut ja

vajadusi varem.“ (Õ9) ning „Koostöö spetsialistidega aitab jälgida lapse arengut ja reageerida õigel ajal.“ (AÕ2). Need kirjeldused osutavad meeskonnatöö väärtusele olukordades, kus lapse vajadused on mitmetahulised.

Lapse heaolu seostati sageli emotsionaalse turvatundega. Osalejate vastustes kordus mõte, et kui täiskasvanud tegutsevad ühiselt ja kooskõlas ega anna segaseid signaale, on laps rahulikum ning tunneb end kindlamalt. Abiõpetajad ja õpetajad tõid selle seose esile eriti just rühma igapäevaelu kontekstis, kus laps reageerib kiiresti täiskasvanute omavahelisele harmooniale või vastuolule. Üks abiõpetaja ütles: „Kui meeskond on ühel meelel ja tegutseb samas suunas, on laps rahulikum ja enesekindlam.“ (AÕ3). Seda täiendasid ka teised vastused: „Toetav ja ühtne meeskond loob lapsele turvalise keskkonna.“ (AÕ4) ning „Kui info liigub ja kõik tegutsevad ühtselt, paraneb ka lapse enesetunne rühmas.“ (Õ7). Seega tajuti meeskonnatöö mõju lapsele kaudselt läbi täiskasvanute koostegutsemise kvaliteedi.

Olulise mõjutegurina tõid osalejad esile lapsevanemate rolli. Mitmed õpetajad rõhutasid, et lasteaias tehtav töö on tulemuslikum siis, kui kodu on koostöövalmis ja toetab kokkuleppeid ka kodus keskkonnas. Osalejad kirjeldasid olukordi, kus vanema vähene koostöövalmidus võib aeglustada muutuste tekkimist lapse käitumises või arengus. Üks õpetaja tõdes: „Me saame rühmas palju teha, aga kui kodu kaasa ei tule, siis jääb areng toppama.“ (Õ14). Sarnaseid kogemusi kirjeldati ka teistes vastustes: „Kui lapsevanem ei tunnista lapse raskusi, on lapse toetamine keerulisem.“ (AÕ5) ning „Koostöö vanematega aitab kaasa lapse arengule ja paremale toimetulekule.“ (Õ1). Tulemused viitavad, et osalejad näevad lapse arengu toetamisel meeskonnatööd laiemana kui ainult lasteaiasisese koostööna.

Tulemused viitavad sellele, et meeskonnatöö mõju lapse arengule kujuneb mitme omavahel seotud teguri kaudu. Varajane märkamine, mida osalejad sageli esile tõid, on võimalik eelkõige olukorras, kus meeskonnaliikmete vahel toimub regulaarne infovahetus ning iga spetsialist saab jagada oma tähelepanekuid lapse kohta. Samal ajal sõltub lapsele pakutava toe järjepidevus ka sellest, kuivõrd ühtne on meeskonna arusaam lapse vajadustest ja tegutsemisviisidest. Kui täiskasvanute tegevus on kooskõlas ja lähtutakse ühistest kokkulepetest, tajutakse selle positiivset mõju ka lapse emotsionaalsele turvatundele ja kaasatusele rühmas. Kolmandale uurimisküsimusele vastates näitasid tulemused, et multiprofessionaalse meeskonnatöö mõju lapse arengule ja heaolule avaldub

eelkõige varajases märkamises, koos tegutsemises ning lapse emotsionaalse turvatunde tugevdamises.

3.4 Ressursid ja koostöö arendamise võimalused

Intervjuudest ilmnes, et koostöö tõhusust mõjutavad oluliselt ajakasutus ja tugispetsialistide kättesaadavus. Mitmed osalejad tõid välja, et isegi siis, kui koostöötahe on olemas, jääb sisuliseks aruteluks sageli vähe aega. Eraldi rõhutati logopeedide ja eripedagoogide nappust ning suurt töökoormust, mis piirab kohtumiste sagedust ja põhjalikkust. Üks õpetaja kirjeldas: „Logopeedi aeg on nii täis, et alati ei jõua me koos põhjalikumalt arutada.“ (Õ8). Sarnaseid kogemusi väljendati ka teistes vastustes: „Ajapuudus ja suur töökoormus ei võimalda alati piisavalt koostööd teha.“ (AÕ7) ning „Spetsialistide aeg on piiratud ja seetõttu ei saa alati kohe tuge.“ (Õ12). Sellised vastused näitavad, et ressursid mõjutavad ka koostöö sügavust, mitte ainult selle olemasolu.

Osalejad tõid veel esile vajaduse selgemate protsesside ja kokkulepitud rutiinide järele. Juhid kirjeldasid, et kindlad arutelupäevad või kokkulepitud infovahetuse viisid aitavad vältida olukorda, kus oluline teave „kaob ära“ või ei jõua kõigini. Seejuures sõltus info liikumine sageli organisatsiooni suurusest: väiksemates lasteaedades kirjeldati suhtlust vahetumana, suuremates tekkis oht, et info killustub või liigub aeglasemalt. Üks juht ütles: „Kui meil on kindlad arutelupäevad ja kokkulepitud kord, siis info ei kao ära.“ (J3). Seda täiendasid ka teised vastused: „Selged kokkulepped ja regulaarne suhtlus aitavad vältida arusaamatusi.“ (AÕ6) ning „Info jagamine peab olema järjepidev, et kõik oleksid kursis.“ (Õ5). Abiõpetajad lisasid, et nende jaoks on oluline, et tähelepanekud jõuaksid aruteludesse ning nad saaksid tagasisidet, mida edasi teha. Seda kinnitab ka väljavõtte järgmisest vestlusest: „Oluline on, et minu tähelepanekud jõuaksid õpetajani ja sealt edasi aruteludesse.“ (AÕ1).

Arendusvõimalustena mainiti sagedasti koostööaja teadlikku planeerimist, regulaarseid kohtumisi ning tugispetsialistide paremat kättesaadavust. Mitmed osalejad tunnevad, et koostööd toetaks ka ühtsem arusaam rollidest ja sellest, kuidas mure korral edasi tegutseda. Lisaks toodi välja, et koostöö võiks olla sisukam, kui arutelud ei toimuks ainult „probleemi korral“, vaid oleksid ennetavad ja arengut toetavad. Näiteks tõi üks õpetaja välja, et erispetsialistide sekkumine aitas keerulise käitumisega last nii rühma tasandil kui ka väljaspool lasteaeda, pakkudes vajalikke

nõuandeid ja suunates ta sobivatesse tugiteenustesse, näiteks loovteraapiasse (Õ19). Üks juht sõnastas üldise ajaprobleemi nii: „Tahtmist on, aga aega napib – see on kõige suurem väljakutse.“ (J5). Sarnaseid mõtteid väljendasid ka teised: „Koostöö võiks olla regulaarsem, mitte ainult siis, kui probleem tekib.“ (Õ3) ning „Tugevam koostöö ja selgem tööjaotus aitaks paremini laste arengut toetada.“ (AÕ7). Seega näitavad tulemused, et arengut vajavad nii ressursid kui ka koostöö korraldus, ning konkreetsete juhtumite kaudu on näha tugispetsialistide aktiivse sekkumise mõju laste arengule.

Intervjuudest ilmnes, et multiprofessionaalse koostöö toimimine ei sõltu ainult meeskonnaliikmete valmisolekust koostööd teha, vaid ka organisatsiooni tingimustest. Ajapuudus ja tugispetsialistide piiratud kättesaadavus võivad vähendada võimalusi sisuliseks aruteluks ning seetõttu jäävad mõned koostöövõimalused kasutamata. Samas näitavad tulemused, et selged kokkulepped, regulaarne suhtlus ja teadlik koostööaja planeerimine aitavad neid piiranguid osaliselt tasakaalustada. See viitab, et koostöö kvaliteeti kujundavad nii inimestevahelised suhted kui ka institutsionaalsed ressursid ja juhtimisotsused. Neljandale uurimisküsimusele vastates selgus, et multiprofessionaalse koostöö arendamine eeldab eelkõige koostööaja teadlikku planeerimist, regulaarseid aruteluvõimalusi ning tugispetsialistide paremat kättesaadavust.

3.5 Arutelu

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk on uurida multiprofessionaalse meeskonnatöö mõju laste arengule ja heaolule alushariduses ning spetsialistide võimalusi laste individuaalsete vajadustega arvestamisel. Tulemused näitasid, et meeskonnatööd mõtestatakse eelkõige lapsekeskse tegevusena, mille keskmes on lapse terviklik areng ja heaolu. See arusaam on kooskõlas varasemate käsitlustega, mille kohaselt multiprofessionaalne koostöö võimaldab ühendada erinevate spetsialistide teadmised ja pädevused lapse toetamiseks (Einarsdóttir & Jónsdóttir, 2022; Çelik & Tomris, 2024). Eesti kontekstis rõhutavad sama suunda Peterson (2009) ning Mägi (2021), kelle uurimuste põhjal on lapse arengu toetamine lasteaias olemuselt meeskonnatöö.

Uuringu tulemused näitasid, et kuigi rollide lõikes mõistetakse koostöö praktilist toimimist erinevalt, siis üheks olulisemaks koostöö eesmärgiks on nii juhtidel, õpetajatel kui ka abiõpetajatel lapse heaolu. Seda, et juhtide rõhuasetus keskendub struktuurile ja rolliselgusele, kirjeldas ka

Helleri (2000) käsitus, mille kohaselt on tõhusa meeskonnatöö eelduseks selged vastutusvaldkonnad ja toimiv kommunikatsioon. Samuti ühtivad meie uurimistulemused Lauri ja Suure (2017) seisukohaga, et juhtkond kujundab organisatsioonilise raamistiku, mille sees muutub koostöö süsteemseks praktikaks või jääb formaalseks teooriaks. Meie uuringu tulemused näitavad, et rolliselguse tajumine ei ole alati ühtlane ning see võib mõjutada otsustusprotsessi järjepidevust ja meeskonna sisemist toimimist. Sellest tulenevalt on võimalik teha mitmeid praktilisi ettepanekuid multiprofessionaalse meeskonnatöö arendamiseks. Järgnevalt esitatakse uuringu tulemustest lähtuvad peamised ettepanekud koostöö tõhustamiseks. Uuringu põhjal võib järeldada, et rolliselguse ebaühtlane mõistmine on üks keskseid tegureid, mis takistab koostöö süsteemset toimimist. Seetõttu on vajalik, et lasteaedades sõnastataks rollid üheselt ning neid arutatakse regulaarselt kogu meeskonnaga. Selge rollijaotus aitaks vähendada arusaamatusi, toetada järjepidevat otsustusprotsessi ning tugevdada meeskonna ühist vastutust lapse arengu toetamisel.

Esiteks on tähtis teadlikult luua ja toetada koostöökultuuri, kus ei keskenduta ainult vormile, vaid ka sisukale ja regulaarsele infovahetusele. See tähendab, et meeskonnaliikmetele tuleb luua võimalused järjepidevateks aruteludeks, kus käsitletakse lapse arengut terviklikult ning jagatakse vastutust ühiselt. Teiseks on oluline pöörata suuremat tähelepanu rolliselguse kujundamisele. Uuringu tulemused näitasid, et rollide erinev tõlgendamine võib vähendada koostöö tõhusust. Seetõttu on vajalik määratleda iga spetsialisti vastutusvaldkond selgelt. Samuti on oluline tagada, et kõik meeskonnaliikmed mõistavad rolle ühtemoodi. Kolmandaks viitavad tulemused vajadusele tugevdada juhtimispraktikaid, mis toetavad koostööd. Juhtidel on oluline roll koostöötingimuste loomisel. See hõlmab nii aja planeerimist ühisteks aruteludeks kui ka sobiva töökeskkonna kujundamist. Samuti on oluline väärtustada koostööd organisatsioonikultuuri osana. Selge ja toetav juhtimine aitab kaasa süsteemse ja järjepideva meeskonnatöö kujunemisele.

Õpetajate ja abiõpetajate kogemused tõid esile igapäevase koostöö ja vastastikuse infovahetuse olulisuse. See tulemus haakub Fukkinki ja van Verseveldi (2020) järeldustega, mille kohaselt interprofessionaalne koostöö tugevneb järjepideva suhtluse ja ühise refleksiooni kaudu. Samuti toetavad Tammemäe jt (2023) arusaama, et sisuline koostöö ei piirdu struktuuri olemasoluga, vaid eeldab regulaarset arutelu ja praktilist rakendamist. Kui koostöö taandub üksnes dokumenteerimisele või formaalsetele kohtumistele, võib selle tegelik mõju jääda tagasihoidlikuks. Seega võib järeldada, et koostöö kvaliteet sõltub otseselt igapäevasest suhtlusest

ja ühisest refleksioonist, mitte üksnes formaalsetest struktuuridest. Uuringu tulemused viitavad, et lasteaedades on vaja teadlikult kujundada regulaarse infovahetuse praktikaid, mis toetavad lapse arengust tervikliku pildi kujunemist. Praktilise ettepanekuna võiks meeskonnad planeerida iganädalase aruteluaja, mis on tööaja sisse arvestatud ning mille eesmärk on jagada tähelepanekuid ja koordineerida tegevusi.

Uuringu tulemuste põhjal võib teha ettepaneku suurendada tugispetsialistide kättesaadavust ning parandada nende töö koordineerimist. See aitaks vähendada olukordi, kus koostöö jääb juhuslikuks ning keskendub üksnes probleemide lahendamisele. Süsteemsem ja ennetavam lähenemine eeldab, et spetsialistidel on piisavalt aega regulaarseks koostööks ning lapse arengu jälgimiseks. Tulemused näitavad, et tugispetsialistide piiratud kättesaadavus on üks peamisi tegureid, mis takistab ennetavat ja järjepidevat koostööd. Seetõttu on põhjendatud ettepanek parandada tugispetsialistide kättesaadavust ning luua lasteaedades selgem koordineerimissüsteem, mis toetaks nende regulaarset osalust meeskonnatöös. Süsteemsem tugiteenus võimaldaks märgata lapse arenguvajadusi varakult ning pakkuda järjepidevat tuge.

Lapse arengu ja heaolu kontekstis ilmnes, et meeskonnatöö mõju seostati varajase märkamise ja koordineeritud tegutsemisega. See on kooskõlas Laeveri (2005) käsitlusega, mille järgi lapse heaolu ja kaasatus on alushariduse kvaliteedi keskmes ning sõltuvad täiskasvanute kooskõlastatud tegevusest. Peterson (2009) ning Peterson jt (2014) rõhutavad samuti varajase märkamise ja süsteemse tugimudeli olulisust lapse arengu toetamisel. Käesolev uuring kinnitab, et spetsialistide hinnangul võimaldab ühine arutelu luua lapse kohta terviklikuma pildi ning seeläbi toetada tema arengut järjepidevamalt.

Tulemused tõid esile ka lapsevanemate rolli koostöövõrgustikus. Lapse arengu toetamise tõhusus sõltus osalejate hinnangul sellest, kuivõrd kodu on valmis tegema koostööd ja toetama kokkuleppeid ka koduses keskkonnas. See tulemus on kooskõlas Kikase jt (2011) uurimistööga, mille järgi õpetajate ja vanemate vaheline usalduslik suhe toetab lapse arengut ning loob stabiilse kasvukeskkonna. Seega kinnitab meie uuring, et multiprofessionaalne meeskonnatöö ei piirdu ainult haridusasutuse sisese koostööga, vaid hõlmab laiemat partnerlust perega. Tuginedes tulemustele, on oluline teadlikult arendada koostööd lapsevanematega. See võib hõlmata regulaarsemat ja paremini korraldatud suhtlust, ühiseid arutelusid lapse arengu kohta ning

vanemate kaasamist kokkulepete kujundamisse. Selline lähenemine aitab tagada, et lapsele pakutav tugi on järjepidev nii lasteaias kui ka kodus keskkonnas.

Ressursside ja koostöö arendamise võimaluste analüüs näitas, et koostöö sügavust mõjutavad ajapuudus ja tugispetsialistide kättesaadavus. Sarnastele järeldustele on jõudnud Aaso (2023) ning Umbsar (2024), kes on osutanud, et tugiteenuste kättesaadavus ja süsteemne koordineerimine mõjutavad koostöö järjepidevust. Kui spetsialistide töökoormus on suur ja kohtumiste aeg piiratud, võib koostöö muutuda episoodiliseks ning keskenduda pigem probleemide lahendamisele kui ennetavale tegevusele. Meie uuringu tulemusi kinnitavad ka Peterson jt (2014), kes rõhutavad, et juhtimispraktika ja koostöökultuur on otseselt seotud meeskonnatöö kvaliteediga.

Multiprofessionaalne meeskonnatöö alushariduses on mitmetasandiline protsess, milles põimuvad struktuur, suhtlus ja väärtuspõhine lapsekeskne lähenemine nagu ka varasemates uuringutes rõhutatud (Heller, 2000; Peterson jt, 2014). Meie uuringu tulemused kinnitavad varasemaid käsitusi, kuid lisavad neile Eesti lasteaedade spetsialistide kogemusliku perspektiivi. Koostöö toimimine sõltub ühtaegu rolliselgusest, regulaarsetest aruteludest, ressurssidest ja kodu-lasteaia partnerlusest. Seega võib järeldada, et sotsiaalselt jätkusuutliku alushariduse kujundamisel on vaja teadlikult arendada koostöökultuuri, tugevdada juhtimispraktikaid ning tagada tugispetsialistide parem kättesaadavus, et lapsele pakutav tugi oleks järjepidev ja terviklik.

Uuringul on ka teatud piirangud. Andmestik põhineb osalejate tunnetuslikel hinnangutel ja kogemuslikel kirjeldustel, mistõttu ei võimalda see hinnata koostöö objektiivset tulemuslikkust lapse arengunäitajate kaudu. Samuti hõlmas uuring 13 lasteaeda, mis annab küll mitmekesise ülevaate, kuid ei võimalda teha üldistusi kogu Eesti alusharidussüsteemi kohta. Lisaks võivad vastuseid mõjutada organisatsioonikultuur ja kohaliku juhtimise eripärad, mida käesolev uuring eraldi ei analüüsinud.

Bakalaureusetöö panus seisneb selles, et see toob esile Eesti alushariduses töötavate spetsialistide kogemusliku vaate multiprofessionaalse meeskonnatöö toimimisest. Uuring kinnitab varasemates käsitlustes esile toodud rolliselguse, kommunikatsiooni ja juhtimise olulisust, kuid lisab detailsema arusaama sellest, kuidas neid tegureid igapäevapraktikas tajutakse. Samuti rõhutab töö abiõpetajate ja assistentide rolli lapse igapäevaste tähelepanekute vahendajatena, mis võib olla

koostöö arendamisel seni alakasutatud ressurss. Uuringu põhjal võiks enam väärtustada abiõpetajate ja assistentide rolli meeskonnatöös. Kuna nemad veedavad lapsega palju aega igapäevases keskkonnas, on neil oluline roll lapse arengu ja käitumise märkamisel. Seetõttu tuleks luua rohkem võimalusi nende tähelepanekute süsteemseks jagamiseks ja arvestamiseks meeskondlikes aruteludes.

Multiprofessionaalne meeskonnatöö alushariduses ei ole üksnes formaalne töökorralduslik lahendus, vaid organisatsioonikultuuri osa, mille kvaliteet sõltub struktuursete, suhtlusega seotud ja väärtuspõhiste tegurite tasakaalust. Sotsiaalselt jätkusuutliku alushariduse kontekstis tähendab see vajadust teadlikult arendada koostöökultuuri, tagada regulaarne ja sisuline infovahetus ning luua tingimused, mis toetavad kõikide meeskonnaliikmete kaasatust lapse arengu toetamisel.

KOKKUVÕTE

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk on uurida multiprofessionaalse meeskonnatöö mõju alushariduses laste arengule ja heaolule ning spetsialistide võimalusi arvestada laste individuaalseid vajadusi. Uurimistöö keskendus multiprofessionaalse koostöö sisule ja korraldusele, selle mõjule lapse arengule ning selle toimimist mõjutavatele teguritele. Uurimises kasutati kvalitatiivset uurimisviisi ning andmete kogumise meetodina poolstruktureeritud intervjuusid. Uuringus osales 65 alushariduse spetsialisti 13 lasteaiast üle Eesti ning kogutud andmeid analüüsiti induktiivse kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodil.

Uurimistöö tulemused näitavad, et alushariduses mõtestatakse multiprofessionaalset meeskonnatööd eelkõige lapsekeskse ja terviklikku arengut toetava koostöövormina, kus iga spetsialist panustab lapse heaolusse oma rolli ja pädevuse kaudu. Esimene uurimisküsimus uuris, kuidas alushariduses töötavad spetsialistid mõistavad multiprofessionaalset meeskonnatööd. Selgus, et meeskonnatööd nähakse eelkõige lapsekeskse ja terviklikku arengut toetava koostöövormina, kus kõik spetsialistid panustavad lapse heaolusse oma rolli ja pädevuse kaudu ning keskmes on lapse areng ja turvatunne. Teine uurimisküsimus käsitles, milline on spetsialistide koostöökogemus ja kuidas see mõjutab igapäevast tööd lasteaias. Tulemused näitasid, et koostöö toimimine sõltub selgest rollijaotusest, regulaarsetest aruteludest, toimivast infovahetusest ja juhtkonna toest, kuid seda võivad piirata ajapuudus, töökoormus ja tugispetsialistide piiratud kättesaadavus. Kolmas uurimisküsimus uuris, kuidas multiprofessionaalne koostöö toetab laste arengut ja heaolu. Selgus, et koostöö toetab lapse arengut eelkõige varajase märkamise, individuaalse lähenemise ja järjepideva toe kaudu, suurendades lapse emotsionaalset turvatunnet ja kaasatust. Neljas uurimisküsimus käsitles, milliseid ressursse ja tuge vajatakse koostöö tõhustamiseks. Tulemused näitasid, et koostöö arendamine eeldab paremat ajaplaneerimist, selgemaid struktuure ning kõigi meeskonnaliikmete teadlikku kaasamist otsustusprotsessi.

Uuringu tulemused näitavad, et kuigi multiprofessionaalne meeskonnatöö on Eesti lasteaiades sisuliselt rakendatav praktika, ei ole selle toimimine kõikjal ühtlaselt süsteemne. Koostöö kvaliteet sõltub nii organisatsioonilistest tingimustest kui ka meeskonnaliikmete vastastikusest usaldusest ja suhtlusest. Tõhus koostöö toetab lisaks lapse arengule ka õpetajate professionaalset enesekindlust ja töörahulolu, mis omakorda loob stabiilsema ja toetavama õpikeskkonna.

Käesoleval uurimistööl on ka piirangud. Andmestik põhineb osalejate tunnetuslikel hinnangutel ja kogemuslikel kirjeldustel, mistõttu ei võimalda see hinnata meeskonnatöö mõju lapse arengule objektiivsete arengunäitajate kaudu. Uuring hõlmas 13 lasteaeda – see annab mitmekesise ülevaate, kuid mitte üldistatavat läbilõiget kogu Eesti alusharidussüsteemist.

Tulevikus saab täiendavalt uurida, kuidas tugispetsialistide töö ja koostöö lasteaiapersonaliga toimib, sealhulgas rollide selgust ja vastutuse jaotust. Sellised uuringud annaksid sügavama arusaama multiprofessionaalse koostöö praktikatest ning võimaldaksid leida uusi lahendusi süsteemse ja tõhusa koostöö toetamiseks. Samuti võiks edaspidistes uuringutes käsitleda koostöö mõju lapse arengule objektiivsete arengunäitajate kaudu, et täiendada kvalitatiivset kogemuspõhist perspektiivi.

Uurimistöö põhjal saab teha mitmeid praktilisi ettepanekuid. Esiteks on vajalik regulaarse koostööaja planeerimine tööaja sisse, et arutelud ei jääks juhuslikuks või neid ei jäetaks ajapuuduse tõttu ära. Teiseks tuleks selgemalt sõnastada rollid ja vastutusvaldkonnad, et vähendada ebaselgust otsustusprotsessis. Kolmandaks on oluline teadlikult kaasata abiõpetajaid lapsega seotud aruteludesse, kuna nende igapäevased tähelepanekud on väärtuslikud lapsest tervikpildi kujundamisel. Samuti tuleks pöörata tähelepanu tugispetsialistide paremale kättesaadavusele ning lapsevanemate teadlikule kaasamisele koostööprotsessi.

Uurimistöö kinnitab, et multiprofessionaalne meeskonnatöö on alushariduses nii pedagoogiline kui ka organisatsiooniline vajadus, mis loob aluse lapsekeskse, kaasava ja sotsiaalselt jätkusuutliku hariduskeskkonna kujundamiseks. Tõhus, süsteemne ja väärtuspõhine koostöö spetsialistide, juhtkonna ja perede vahel võimaldab toetada laste terviklikku arengut ning tugevdada alushariduse kvaliteeti tervikuna.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Aaso, A. (2023). *Alushariduse õpetajate ja eripedagoogide ning rehabilitatsioonimeeskonna liikmete hinnangud asutustevaheliste koostöövõimalustele* [Magistritöö, Tartu Ülikool]. <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/d4708d85-ccb1-4dd7-ab8c-e25f5c5312c1/content>
- Adams, D., Mohamed, A., Moosa, V., & Shareefa, M. (2021). Teachers' readiness for inclusive education in a developing country: Fantasy or possibility? *Educational Studies*, 49(6), 896–913. <https://doi.org/10.1080/03055698.2021.1908882>
- Alusharidusseadus. (2025). RT I, 09.01.2025, 1. <https://www.riigiteataja.ee/akt/109012025001>
- Anderson, E. M. (2013). Preparing the next generation of early childhood teachers: The emerging role of interprofessional education and collaboration in teacher education. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 34(1), 23–35. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10901027.2013.758535>
- Çelik, S., & Tomris, G. (2024). “A chain of interlocking rings”: Preschool teachers' experiences regarding home-school collaboration with a focus on children with special needs and their parents in inclusive education. *International Journal of Inclusive Education*, 24(10), 1038–1053. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S019074092400272X>
- Creswell, J. W. (2009). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* (3rd ed.). CA: SAGE Publications.
- Einarsdóttir, J., & Jónsdóttir, A. H. (2022). Professional collaboration in early childhood education: The perspectives of teachers and support staff. *Early Years*, 42(3), 302–315.
- Fukkink, R. G., & van Verseveld, M. (2020). Inclusive early childhood education and care: a longitudinal study into the growth of interprofessional collaboration. *Journal of interprofessional care*, 34(3), 362–372. <https://doi.org/10.1080/13561820.2019.1650731> (Viimati vaadatud 09.01.2026).
- Hallikas, A. (2015). *Personali töökorraldus lasteaias – ühe õpetaja mudeli näitel* [Magistritöö, Tallinna Ülikool].
- Haridus- ja Noorteamet. (2025). *Õpetaja professionaalsuse ja kompetentsimudel*. <https://harno.ee/opetaja-kompetentsimudel> (Viimati vaadatud 30.07.2025).

- Haridus- ja Teadusministeerium. (2023). *Alushariduse arengusuunad ja kvaliteedi põhimõtted*.
https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-07/euroopa_komisjoni_alushariduse_ja_lapsehoiu_kvaliteediraamistik.pdf
- Heller, R. (2000). Meeskonna juhtimine. Koolibri.
- Kiin, K. (2017, 29. august). Vanemate kiirustamine ja nutiseadmed loovad lastele üha enam kõnelemisraskusi. *Pealinn*, 25, 2–3.
<https://dea.digar.ee/?a=d&d=pealinn20230829.2.2.1&srpos=2&e=-----et-25-pealinn-1--txt-txIN%7ctxTI%7ctxAU%7ctxTA-laste+k%c3%b5neprobleemid-----> (Viimati vaadatud 13.11.2025).
- Kikas, E., Poikonen, P.-L., Kontoniemi, M., Lyyra, A.-L., & Lerkkanen, M.-K., & Niilo, A. (2011). Mutual trust between kindergarten teachers and mothers and its associations with family characteristics in Estonia and Finland. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 55(1), 23–37. <https://doi.org/10.1080/00313831.2011.539854>
- Kinos, J., & Pukk, M. (2010). *Lapsest lähtuv kasvatus*. TEA Kirjastus.
- Kim, G. Y., Tuck, K. N., & Kurth, J. A. (2024). Collaborative partnerships during fieldwork experiences to promote evidence-based practices. *Early Childhood Education Journal*, 53, 2151–2159. <https://doi.org/10.1007/s10643-024-01692-y>
- Kivi, L., & Sarapuu, H. (2005). *Lapsest lähtuv õpetamine lasteaia*. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Käst, L. (2019). *Lapsekeskne kasvatus juhtide arusaamades ja lapsekeskset kasvatust toetav õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine viie Tartu koolieelse lasteasutuse näitel* [Magistritöö, Tartu Ülikool]. https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/65076/kast_lizett_ma.pdf
- Laevers, F. (2005). The curriculum as means to raise the quality of early childhood education: Implications for policy. *European Early Childhood Education Research Journal*, 13(1), 17–29. <https://doi.org/10.1080/13502930585209531> (Viimati vaadatud 06.10.2025).
- Laherand, M.-L. (2008). *Kvalitatiivse sisuanalüüsi metoodika*. OÜ Sulesepp.
- Lauri, J., & Suur, S. (2017). *Koolieelse lasteasutuse direktorite arvamused õpetajate professionaalse arengu toetamisest* [Magistritöö, Tallinna Ülikool]. <https://www.etera.ee/zoom/32034/view?page=1&p=separate&tool=info>
- Liesment, L. (2023). *Ootused koostööle ja koostöö toimimine piirkondliku tugikeskuse ja lasteaia vahel kaasava hariduse rakendamisel* [Bakalaureusetöö, Tartu Ülikool]. <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/57a62d65-d528-4572-b36d-8687fc878a14/content>

- Mägi, V. (2021, 10. september). Lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö. *Õpetajate Leht*. <https://opleht.ee/2021/09/lapse-arengu-toetamine-lasteaias-on-meeskonnatoo/>
- Olev, A., & Alumäe, T. (2024). Open source platform for Estonian speech transcription. *Language Resources and Evaluation*, 1–18. DOI: 10.1007/s10579-024-09777-1.
- OpenAI. (2026). *ChatGPT (versioon GPT-5.3)*. <https://chat.openai.com/>
- Paur, T., & Suur, S. (2017). *Direktorite arvamused personali kaasamisest juhtimisse ja meeskonnatööst koolieelses lasteasutuses* [Magistritöö, Tallinna Ülikool]. <https://www.etera.ee/zoom/32035/view?page=47>
- Peterson, T. (2009). *Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatusgevuse korraldamine*. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Peterson, T., Veisson, M., Hujala, E., Sandberg, A., & Johansson, I. (2014). The influence of leadership on the professionalism of preschool teachers in Estonia, Sweden and Finland. In A. Liimets & M. Veisson (Eds.), *Teachers and youth in educational reality* (pp. 119–142). Peter Lang Verlag.
- Raag, T. (2025, 18. märts). Riigi toetus aitab väikekoolidel palgata tugispetsialiste ja motiveerida õpetajaid. *Õpetajate Leht*. <https://www.opleht.ee/2025/03/riigi-toetus-aitab-vaikekoolidel-palgata-tugispetsialiste-ja-motiveerida-opetajaid/> (Viimati vaadatud 06.12.2025).
- Rajaleidja. (2025). *Kooliväline nõustamismeeskond*. <https://rajaleidja.ee/kvm/> (Viimati vaadatud 13.11.2025).
- Riiklik õppekava. (2015). *Üldoskused mängu kaudu alushariduses*. https://oppekava.ee/wp-content/uploads/2015/07/Yldoskused_Mang_Alusharidus.pdf
- Rumma, A.-L. (2014). *Õpetajate arusaamad ja kogemused töökorraldusest lasteaias* [Bakalaureusetöö, Tallinna Ülikool]. file:///C:/Users/Laptop/Downloads/1635_open_20140910111702_Anne-Ly_Rumma.pdf
- Sun, Y., Skouteris, H., Tamblyn, A., Berger, E., & Blewitt, C. (2026). Cross-Disciplinary Collaboration Supporting Children with Special Educational Needs in Early Childhood Education: A Scoping Review. *Early Childhood Education Journal*, 54(1), 381–398. <https://doi.org/10.1007/s10643-024-01836-0>
- Tammemäe, T., Lilleoja, L., & Nelis, P. (2023). Osalejate hinnangud meeskonnakoolitusele kaasava hariduse tähenduslikust rakendamisest koolieelses lasteasutuses. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri*, 11(1), 75–102.

- Tervise Arengu Instituut (TAI). (2023). *Integreeritud tugiteenused lastele: Ülevaade projekti tulemustest*. <https://www.tai.ee/et/sotsiaaltool/integreeritud-tugiteenused-lastele-ulevaade-projekti-tulemustest> (Viimati vaadatud 30.07.2025).
- Tervise Arengu Instituut (TAI). (2025). *Omavalitsused valmistuvad puudega laste tugiteenuste projekti lõppemiseks*. <https://www.tai.ee/et/sotsiaaltool/omavalitsused-valmistuvad-puudega-lastetugiteenuste-projekti-loppemiseks> (Viimati vaadatud 13.10.2025).
- Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord. (2025). RT I, 27.02.2018, 10. <https://www.riigiteataja.ee/akt/104062025005>
- Udumets, A., & Õun, T. (2017). *Koolieelse lasteasutuse personali rahulolu ühe õpetaja töökorraldusliku mudeliga* [Bakalaureusetöö, Tallinna Ülikool]. <https://www.etera.ee/zoom/32124/view?page=28>
- Umbsar, M. (2024). *Meeskonnatöö toimimine lasteaiaühma kaasavas õpikeskkonnas ühe lasteaia näitel* [Bakalaureusetöö, Tartu Ülikool]. <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/efbc2e3a-dac4-4e3e-aa81-2c2710cc68be/content>
- Viljaste, M. (2013). *Lasteaiaõpetaja tööstress ja seda põhjustavad tegurid õpetajate hinnangutes* [Bakalaureusetöö, Tallinna Ülikool].
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool.
- Ülavere, P. (2017, 3. märts). Lasteaia töökorraldusest: kas on head ja halba mudelit? *Õpetajate Leht*. <https://opleht.ee/2017/03/lasteaia-tookorraldusest-kas-on-head-ja-halba-mudelit/> (Viimati vaadatud 06.12.2026).

LISAD

Lisa 1. Intervjuu kava

1. osa: Taustaküsimused

Milline on Teie praegune ametikoht alushariduse valdkonnas (nt õpetaja, assistent, õpetajaabi, lasteaia direktor või/ja õppejuht, KOV-i haridusspetsialist, sotsiaalpedagoog, psühholoog, logopeed)?

1. Kui kaua olete töötanud alushariduse valdkonnas?

2. Kas Teil on varasem kogemus erialadevahelises meeskonnas töötamisel? Kui jah, kui pikaajaline?

3. Kas olete kunagi koordineerinud erialadevahelise meeskonna tööd? Kui jah, kui kaua?

2. osa: Erialadevahelise meeskonna roll alushariduse kestliku arengu toetamisel

5. Millistest spetsialistidest peaks koosnema Teie arvates erialadevaheline meeskond alushariduse kontekstis?

6. Millised on peamised spetsialistid, kellega tavaliselt erialadevahelises meeskonnas koostöö teete?

7. Millised on Teie arvates erialadevahelise meeskonnatöö põhieesmärgid alushariduse valdkonnas?

3. osa: Töökogemused ja koostöö

8. Kas saate kirjeldada mõnda olukorda, kus erialadevaheline koostöö oli eriti edukas? Millised tegurid sellele kaasa aitasid?

9. Kas olete erialadevahelises meeskonnas töötades kokku puutunud probleemidega? Palun tooge näiteid ja kirjeldage, kuidas neid lahendati.

10. Kuidas mõjutab erinevatel erialadel tegutsevate spetsialistidega koostöö Teie tööülesandeid ja vastutust?

4. osa: Suhtlus ja koordineerimine (mõeldud vastamiseks alusharidusasutuse juhtidele)

11. Kuidas tagate tõhusa suhtluse erineva taustaga meeskonnaliikmete vahel?

12. Kas Teie meeskond kasutab koordineerimise ja koostöö tõhustamiseks mingeid eristrateegiaid või -vahendeid?

13. Kas olete kogenud suhtlus- või koordineerimisprobleeme? Kui jah, kuidas neid lahendati?

5. osa: Mõju lastele ja peredele

14. Kuidas erialadevaheline meeskonnatöö toetab laste ja perede heaolu? Selgitage.

15. Kas saate tuua näiteid, kus erialadevaheline koostöö on toonud kaasa positiivseid muutusi lapse või pere jaoks?

6. osa: Koolitus ja kutsealane areng

16. Kas olete osalenud koolitusel või saanud tuge, et paremini valmistuda erialadevaheliseks koostööks? Kui jah, millist tüüpi koolitust?

17. Milliseid oskusi ja teadmisi peate erialadevahelises meeskonnas tõhusa koostöö saavutamiseks kõige olulisemaks?

18. Millised tugisüsteemid võiksid Teie arvates toetada erialadevahelist koostööd alushariduses?

7. osa: Arvamused ja soovitused

19. Mis Teile meeldib kõige rohkem erialadevahelises meeskonnas töötamise juures?

20. Kui saaksite muuta ühte aspekti erialadevahelises koostöös, mis see oleks?

21. Kas soovite jagada veel mõtteid või kogemusi seoses erialadevahelise koostööga?

Lisa 2. Intervjuu tutvustus ja pöördumine

Hea lasteaia direktor!

Palume teie abi! Osaleme Erasmus+ rahvusvahelises projektis SoSECE „**Sotsiaalselt jätkusuutliku koolieelse hariduse tulevik**“, mille juhtpartneriks on Soome Laurea University of Applied Sciences. Lisaks TÜ Narva kolledži "Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas" õppekava meeskonnale on partneriteks veel Läti ja Leedu ülikoolid.

Projekti peamine eesmärk on kaardistada sotsiaalpedagoogilise teenuse vajadus ja tagatuse hetkeolukord ning parimad praktikad neljas projektis osalevas riigis ja sellel toetuvalt kavandada meeskonnatöö mudel lasteaias, mis kõige efektiivsemal viisil toetaks kiiresti muutuvmas maailmas last ja tema peret. Projekti esimeses etapis on selgitatakse välja, kuidas hindavad erinevate osapoolte esindajad enda valmisolekut lapse arengu igakülgse arengu toetamisel.

Kogutud info põhjal töötatakse välja vajaduspõhine täienduskoolituse õppekava erinevatele spetsialistidele (lasteaiaõpetajad, assistendid, õpetajaabid, juhtkonna esindajad, sotsiaalpedagoogid, eripedagoogid) ja vaba ligipääsuga veebipõhine kursus (MOOC).

Projekti eesmärkide täitmiseks ja meie jaoks parima mudeli väljatöötamiseks **palume Teil osaleda** nelja riigi koostöös valminud **intervjuu küsitluses**. Intervjuusid viivad läbi Narva kolledži õppekava "Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas" üliõpilased, kes on saanud selleks vajaliku ettevalmistuse. Intervjuudes palume osalema Teid või õppejuhti ning lisaks Teie lasteaiast kaks õpetajat, kaks assistenti (kui kasutate ühe õpetaja süsteemi) ja kaks õpetajaabi.

Intervjueeritavatel on võimalus edaspidi osaleda väljatöötatud **koolitustel** ja nad on oodatud **rahvusvahelisele seminarile**, kus tutvustatakse Eesti, Soome, Läti ja Leedu kogemusi.

Oma osalusest palume teada anda vastates kõikidele kirja saajatele ("Vasta kõigile"/ "Reply all").

Projekti Eesti meeskonda kuuluvad

Lehte Tuuling,

Katrin Helendi,

Katrin Saluvee.

Intervjuusid viivad läbi

Anna-Liisa Kasak.

Triin Mesilane.

Lugupidamisega

Katrin Saluvee

alushariduse nooremlektor, programmijuht

õppekava "Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas"

Tartu Ülikool Narva Kolledž

e-mail: Katrin.Saluvee@ut.ee

www.narva.ut.ee